

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling
hbo-bacheloropleiding Muziek
voltijd

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Muziek
voltijd

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

CROHO nr. 34739

Hobéon Certificering

Datum

12 oktober 2016

Auditpanel

Drs. W.G. van Raaijen

W. Henderickx

N. Mulder

P.L. Perquin

J.E.R.A. van Oerle

Secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	9
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	11
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	41
6.	AANBEVELINGEN	43
BIJLAGE I	Scoretabel	43
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	47
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	51
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	53

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	HKU
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	bachelor Muziek
registratienummer croho	34739
domein/sector croho	Taal en Cultuur
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Music
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> - Historische Instrumenten - Klassieke Muziek - Kerkmuziek - Beiaard - Jazz/pop - Musician 3.0 - Compositie - Composition for the Media - Composition and Music Production - Composition Electronic Music - Music Design for Games and Interaction in afbouw: <ul style="list-style-type: none"> - Composition and Music Technology (laatste instroom 2013) - Music Production and Performance (laatste instroom 2013) - Music Technology and Performance (laatste instroom 2013) - Composition and Sound Design for Adaptive Systems (laatste instroom 2014)
locaties	Utrecht (hoofdvestiging) Hilversum (nevenvestiging) Amersfoort (nevenvestiging)
variant	Voltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands en Engels
datum audit / opleidingsbeoordeling	27, 28 en 29 juni 2016
Contactpersoon opleiding	jos.schillings@hku.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Muziek**, voltijd¹

bron: Osiris

peildatum: 1 december 2015

instroom (aantal)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
▪ voltijd	121	136	123	141	128	134
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ²	2010	2011	2012	2013	2014	2015
▪ voltijd	22%	26%	13%	23%	23%	nbn
uit de hoofdfase ³				2008	2009	2010
▪ voltijd				27%	18%	17%
rendement (percentage) ⁴				2008	2009	2010
▪ voltijd				65%	73%	57%
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd			138		47,41	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd			30,6%	67,4%	2%	
docent-student ratio ⁶						
▪ voltijd			1:10,95			
contacturen (aantal) ⁷			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd			18,3	12,9	7,1	3,7

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordelingen 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleiding Muziek van HKU leidt studenten op voor een gemengde en veranderende beroepspraktijk waarin verschillende combinaties van spelen, ontwerpen, lesgeven, componeren, leidinggeven en produceren naast elkaar en/of in samenhang met elkaar worden beoefend. HKU Utrechts Conservatorium leidt weliswaar studenten op met een primaire focus op klassieke muziek, historische instrumenten, of jazz en popmuziek, maar stimuleert en faciliteert tevens de mogelijkheid om muzikale stijlen te combineren. In de in 2010 gestarte nieuwe afstudeerrichting Musician 3.0 is een combinatie van stijlen, rollen en contexten expliciet aanwezig en is spelen en maken onlosmakelijk met elkaar verbonden. De afstudeerrichtingen van HKU Muziek en Technologie leiden op tot muziektechnoloog of componist.

Onderwerp 1. Beoogde eindkwalificaties

De *schools* HKU Utrechts Conservatorium (UC) en HKU Muziek en Technologie (M&T) hebben zich in de uitwerking van de eigen competenties voor de hbo-bacheloropleiding Muziek gebaseerd op de tien competenties uit het landelijke opleidingsprofiel. Deze competenties voldoen aantoonbaar aan de eisen die het internationale werkveld aan afgestudeerden stelt. UC en M&T hebben zeven duidelijke profielkenmerken geformuleerd, waaronder signatuur en eigenheid van de student, duurzame professionaliteit, co-creatie en interdisciplinariteit. UC en M&T geven op basis hiervan de opleiding een eigen kleur. De profilering sluit goed aan op wat er van de afgestudeerden in het brede, zich voortdurend ontwikkelende werkveld wordt verwacht.

De ontwikkeling van een onderzoekende houding en het vermogen tot kritische reflectie in relatie tot creërend vermogen krijgt aandacht in de uitwerking van de verschillende opleidingscompetenties.

Het internationale perspectief komt nader aan de orde in de uitwerking die UC en M&T hebben gemaakt van de competenties 'omgevingsgerichtheid', 'ambacht' en 'innovatie', waarbij de studenten hun muziekpraktijk in een internationale context moeten plaatsen.

UC en M&T onderhouden over de competenties regelmatig contact met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het (internationale) werkveld van de musicus, componist en muziektechnoloog.

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor UC en M&T op grond van bovenstaande met een 'goed'.

Onderwerp 2. Programma

De afstudeerrichtingen van UC en M&T zorgen voor een actueel en relevant programma. Dit doen zij via de diverse contacten met het werkveld en via lectoraten en kenniskringen. De studenten krijgen onder andere via stages en projecten de gelegenheid hun beroepsvaardigheden te ontwikkelen.

Innovatieve elementen zag het auditteam het sterkst terug bij M&T en bij Jazz/pop.

De afstudeerrichting Musician 3.0. is in vorm ook innovatief, maar kan nog wel verder worden uitgewerkt. De overige (klassieke) afstudeerrichtingen van UC bieden een overwegend traditioneel programma. Het auditteam is van oordeel dat UC aan het programma – het leren beheersen van het instrument en het leren spelen van de geschreven noten – op zich niets hoeft te veranderen. Maar hij moet in het onderwijs zelf meer innovatie tonen.

Inter- en multidisciplinaire samenwerking zag het auditteam het sterkst terug bij M&T, Musician 3.0 en ook bij Jazz/pop. Met name M&T heeft binnen het curriculum veel ruimte ingebouwd voor het werken aan projecten met partners uit de creatieve industrie en andere toepassingsgebieden. Ook ondernemerschap krijgt bij Musician 3.0, Jazz/pop en M&T veel aandacht. UC biedt ook de studenten van de klassieke richtingen lessen in ondernemerschap, maar de interesse van deze studenten is beperkt voor dit onderwerp.

Omdat de meeste studenten (deels) als ZZP'er aan de slag zullen gaan in een gemengde beroepspraktijk, acht het auditteam het belangrijk dat UC het besteden van aandacht aan en het investeren van tijd in het ontwikkelen van ondernemerschap niet aan de vrije keuze van de student overlaat.

UC en M&T hebben de eindcompetenties vertaald naar leerdoelen voor iedere module. De programma's van UC en M&T kennen een duidelijke, gestructureerde opbouw in verschillende fasen, leerlijnen (UC) en een indeling in drie vormen van professioneel handelen: 'spelen', 'maken' en 'communiceren' bij UC. Bij M&T gaat het om 'maken', 'ondernemen' en 'onderzoeken'.

UC en M&T zorgen ook voor samenhang tussen deze vormen van handelen.

Door het programma te volgen, kunnen de studenten de beoogde eindcompetenties bereiken.

Bij UC betreft onderzoek in eerste plaats (nog) bewustwording en reflectie op het eigen speel- en maakproces. Studenten schrijven in de educatieve leerlijn een Leerplanwerkstuk, maar UC beoogt nu een andere invulling van onderzoek. Bij Musician 3.0 vindt al artistiek onderzoek plaats. Het is belangrijk dat de docenten van UC op korte termijn besluiten over (de invulling van) passend onderzoek voor alle afstudeerrichtingen en duidelijke richtlijnen opstellen voor studenten. Daarover zijn de docenten al met elkaar in gesprek.

M&T kent een onderzoeksleerlijn, waarin de studenten onderzoeksvaardigheden kunnen verwerven. De studenten voeren gedurende hun studie een aantal malen onderzoek uit en schrijven daarover o.a. een paper en een supportieve narrative.

Aan een explicietere kennismaking met het internationale werkveld en internationale ontwikkelingen (UC) respectievelijk aan een actievere samenwerking van de studenten met het internationale werkveld (M&T) moeten zowel UC als M&T meer aandacht besteden.

UC en M&T hanteren met 'leren door (professioneel) te handelen' een duidelijk didactisch concept. Het auditteam heeft de vertaling van dit didactisch concept goed terug kunnen zien bij de afstudeerrichtingen Jazz/pop en Musician 3.0 en bij M&T. De gebruikte werkvormen passen goed bij dit concept. De docenten van de klassieke afstudeerrichtingen moeten in verband met de gewenste innovatie in het onderwijs ook nadenken over hun didactische aanpak en bijpassende werkvormen.

UC en M&T zorgen voor een studeerbaar programma; ook voor studenten met een functiebeperking.

UC en M&T hanteren bij de aanname van de studenten voor de verschillende afstudeerrichtingen een zorgvuldige en bij het soort afstudeerrichting passende toelatingsprocedure. Daarmee zorgen zij ervoor dat alleen studenten die de potentie hebben de studie met succes af te ronden, met de opleiding mogen starten.

De vooropleidingen van UC en M&T zorgen voor een goede voorbereiding op de toelating.

Sterk punt is ook het onderzoek dat M&T uitvoert om de validiteit en betrouwbaarheid en de voorspellende waarde van de toelatingsprocedure te bewaken.

Het auditteam komt tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 2 voor de afstudeerrichtingen van UC. Met name de belangrijke aandachtspunten met betrekking tot innovatie in het onderwijs en ondernemerschap binnen de klassieke afstudeerrichtingen en de aandacht voor internationalisering binnen alle afstudeerrichtingen hebben binnen deze beoordeling zwaar meegewogen.

Het auditteam beoordeelt standaard 3, 4 en 5 met een 'goed' voor UC.

Het auditteam is op grond van wat het gelezen en gehoord heeft tijdens de audit van docenten, studenten, alumni en werkveldvertegenwoordigers zeer positief over de opzet, inhoud en vormgeving van het programma M&T. Het auditteam komt op grond daarvan tot het oordeel 'goed' voor standaard 2, 4 en 5 voor M&T en excellent voor standaard 3, omdat M&T met dit programma internationaal een voorbeeld is voor andere opleidingen.

Onderwerp 3. Personeel

De afstudeerrichtingen van de opleiding worden verzorgd door gekwalificeerde en gedreven teams. De meeste docenten hebben naast hun baan als docent, als professional werk in de beroepspraktijk. Hun rijke ervaringen en inzichten zijn van grote waarde voor het curriculum. Alle docenten zijn individueel onderdeel van een professioneel-netwerk-in-beweging en brengen ook hun studenten daarmee in aanraking.

De docenten volgen individuele en/of gezamenlijke professionaliserings-/scholingstrajecten. Professionalisering op het gebied van onderzoek is een belangrijk speerpunt voor met name docenten UC. Docenten van UC en M&T participeren in de kenniskringen van de verschillende lectoraten van HKU en doen daar relevant onderzoek.

Het spreken van Engels is een aandachtspunt voor sommige docenten UC die les geven aan internationale studenten. Daar moet UC (meer) aandacht aan (blijven) schenken; bijvoorbeeld in de vorm van coaching en professionalisering.

Zowel de studenten UC als de studenten M&T zijn zeer tevreden over de kwaliteit van hun docenten.

Het auditteam beoordeelt deze standaard op grond van bovenstaande sterke punten en met inachtneming van enkele ontwikkelpunten voor UC als 'goed' voor zowel UC als M&T.

Onderwerp 4. Voorzieningen

Het auditteam is van oordeel dat de voorzieningen van UC en M&T het mogelijk maken dat de studenten het programma kunnen volgen. De voorzieningen en de 'makersmentaliteit' van de opleiding passen bij elkaar. Er zijn voldoende (eigen) lokalen met het benodigde instrumentarium voor de studenten UC. Via het digitale reserveringssysteem Asimut is het mogelijk zeven dagen per week ruimten te reserveren.

De ICT- en bibliotheek-/mediatheekvoorzieningen van UC bieden de studenten voldoende materiaal en apparatuur ter ondersteuning bij de studie.

Ten tijde van de audit waren de studio-, ICT- en bibliotheekvoorzieningen van M&T in Hilversum up to date. Met de verhuizing naar de locatie Ina Boudier-Bakkerlaan in Utrecht gaat M&T er met het nieuwe studiecomplex en met de daar reeds aanwezige goede voorzieningen zelfs nog verder op vooruit.

De opleiding borgt de studievoortgang van de studenten o.a. door de inzet van een tutor en een studiecoach. Studenten zijn zeer tevreden over de begeleiding. De deuren staan altijd voor de studenten open en de lijnen zijn heel kort. 'Vooral in het eerste studiejaar houden de tutores je goed in de gaten', aldus de studenten.

De studenten krijgen via verschillende kanalen de benodigde informatie.

Het auditteam beoordeelt standaard 7 en 8 voor UC en M&T als 'goed'.

Onderwerp 5. Kwaliteitszorg

De opleiding bewaakt de kwaliteit van de opleiding goed aan de hand van mondelinge en schriftelijke evaluaties onder studenten, docenten, werkveld, alumni en vakgenoten. De lijnen zijn kort en de opleiding raadpleegt de studenten naast de officiële studentenquêtes ook regelmatig in formele en informele gesprekken. Op basis van de uitkomsten treft de opleiding aantoonbaar verbetermaatregelen. De opleiding zorgt er goed voor dat deze plannen inclusief het wie, wat, wanneer gaat doen, duidelijk worden gecommuniceerd naar alle betrokkenen.

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor UC en M&T als 'goed'.

Onderwerp 6. Toetsing

Het auditteam is van oordeel dat UC en M&T op een valide en betrouwbare wijze toetsen en beoordelen met behulp van een passende mix aan toetsvormen of de studenten de competenties, kennis en vaardigheden op het vereiste niveau hebben gerealiseerd. In zijn totaliteit komen alle eindcompetenties één of meerdere malen (in samenhang) aan bod in de verschillende eindtoetsen van de verschillende afstudeerrichtingen.

Er is bij zowel bij UC als M&T sprake van een sterke ontwikkelingsgerichte feedbackcultuur. De traceerbaarheid van de totstandkoming van het gezamenlijk eindoordeel bij de eindproducties/-presentaties van studenten UC en de weging van de competenties ten opzichte van elkaar, vraagt nog aandacht. Daarover moeten de docenten van UC met elkaar heldere afspraken maken én vastleggen.

De beoordeling van het eindwerk 'Personal Development Plan (PDP)' van de afstudeerders M&T en de totstandkoming van het eindoordeel verliep voor het auditteam helder. De examinatoren maakten daarbij gebruik van een vrij strak protocol en een duidelijk beoordelingsformulier. De examencommissie vervult een stevig rol in het borgen van de kwaliteit van tentaminering en examinering en houdt op een proactieve en reactieve wijze toezicht. De commissie is goed georganiseerd en werkt op basis van een duidelijke jaaragenda.

Het auditteam komt op basis van bovenstaande – stevige examencommissie, toetsstelsel is op orde, maar het maken en vastleggen van heldere afspraken rondom de totstandkoming van de gezamenlijke eindoordelen vereist nog aandacht – tot het oordeel 'voldoende' voor UC voor deze standaard.

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor M&T op grond van de sterke punten – stevige examencommissie, valide, betrouwbaar en inzichtelijk toetsstelsel, strakke protocollen bij de (eind)examens - als 'goed'.

Onderwerp 7. Gerealiseerde eindkwalificaties

▪ UC

Studenten hebben in hun eindproducties en in hun schriftelijke werk aangetoond dat zij op voldoende hbo-bachelorniveau kunnen functioneren als startend beroepsbeoefenaar i.c. musicus in een brede beroepspraktijk. Veel afgestudeerden van UC zijn werkzaam in een gemengde beroepspraktijk of zijn doorgestroomd naar een masteropleiding. Daarmee tonen zij aan dat zij voldoende niveau hebben.

Het oordeel van het auditteam over het niveau van de verschillende eindwerken varieerde van een voldoende tot een goed. Het auditteam beoordeelde één van de afstudeeronderdelen – het leerplanwerkstuk - van één student als onvoldoende. Het beoordeelde de leerplanwerkstukken en/of repertoireonderzoeken en het artistiek onderzoek van de overige studenten met minimaal een voldoende, zij het dat deze zeer divers van inhoud en kwaliteit waren.

Het auditteam was over het algemeen positief over het technisch en artistiek niveau van de studenten tijdens de eindproducties. Er was wel verschil te zien in de repertoirekeuze, variatie en durf hierin, in de presentatie en de (mate van) samenwerking met andere musici. Eén voorstelling beoordeelde het auditteam als twijfelachtig. De eindproductie had beter uit de verf kunnen komen, als de student meer tijd had genomen om met zijn medestudenten te repeteren.

Het auditteam komt op basis van bovenstaande bevindingen (niveau variërend van een voldoende tot een goed, met één twijfelachtige eindvoorstelling en één onvoldoende leerplanwerkstuk) tot het oordeel 'voldoende' voor UC voor deze standaard.

▪ M&T

Studenten hebben in hun graduation projectportfolio's, supportieve narratives en de presentatie van hun Professional Development Plan aangetoond dat zij vakbekwame, innovatieve en ondernemende muziektechnologen zijn die op een goed hbo-bachelorniveau kunnen denken en handelen in een zeer breed en voortdurende veranderend werkveld.

De studenten reflecteerden veelal goed en waar nodig ook kritisch op hun eigen onderzoek en gaven duidelijke voorbeelden van de (voor hen) belangrijkste projecten. Ook lieten zij zien dat zij goed hadden nagedacht over hun mogelijke vervolgstappen/ hun professionele ambities voor de (nabije) toekomst.

Dat de afgestudeerden het beoogde niveau hebben gerealiseerd, wordt onderstreept door het feit dat veel studenten na afstuderen werk hebben gevonden als muziektechnoloog en/of zijn doorgestroomd naar een masteropleiding.

Het auditteam komt voor M&T tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

Algemene conclusie

Het auditteam is van oordeel, dat de gekwalificeerde en gedreven docenten van UC en M&T ervoor zorgen dat studenten zich kunnen ontwikkelen tot musicus, componist of muziektechnoloog.

Het auditteam is zeer positief over M&T. M&T heeft een toekomstvisie en een duidelijk profiel richting de beroepspraktijk. Binnen UC is het auditteam het meest positief over de afstudeerrichtingen Jazz/pop en Musician 3.0.

Op grond van bovenstaande oordelen komt het auditteam – mede gelet op de beslisregels van de NVAO– tot een overall oordeel 'voldoende' voor UC en tot een overall oordeel 'goed' voor M&T.

Het auditteam beveelt UC aan op korte termijn in elk geval met de volgende drie belangrijke aandachtspunten aan de slag te gaan:

- voor de klassieke afstudeerrichtingen op zoek gaan naar een andere i.c. meer innovatieve manier van inhoud geven aan het onderwijs en de didactische aanpak en werkvormen hierop afstemmen;
- een besluit nemen over passend onderzoek voor alle afstudeerrichtingen en duidelijke richtlijnen opstellen voor studenten;
- heldere afspraken maken over de totstandkoming en weging van het eindoordeel en deze afspraken vastleggen.

Den Haag, 12 oktober 2016

drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

G.C. Versluis,
secretaris

3. INLEIDING

De hbo-bacheloropleiding Muziek wordt verzorgd door de school HKU Utrechts Conservatorium (UC) en de school HKU Muziek en Technologie (M&T). Deze *schools* maken deel uit van de acht *schools* van HKU. Naast de hbo-bachelor Muziek biedt HKU Utrechts Conservatorium de hbo-bacheloropleiding Docent Muziek en de hbo-master of Music, pathway Performance aan. HKU Muziek en Technologie biedt naast de hbo-bacheloropleiding Muziek nog de hbo-master of Music, pathway Music Design aan en de bachelor of Creative Media and Game Technologies met de afstudeerrichtingen Audio Design en Sound Design.

De bacheloropleiding Muziek is een voltijdopleiding. Het opleidingsprofiel spitst zich toe op de beroepen musicus, muziektechnoloog en componist.

Studenten kunnen binnen HKU Utrechts Conservatorium (UC) kiezen voor de afstudeerrichtingen: Historische Instrumenten, Klassieke Muziek, Kerkmuziek, Beiaard, Jazz/Pop, Musician 3.0 of Compositie. UC leidt weliswaar studenten op met een primaire focus op klassieke muziek, historische instrumenten, of jazz en popmuziek, maar stimuleert en faciliteert tevens de mogelijkheid om muzikale stijlen te combineren.

De afstudeerrichting Musician 3.0 is in 2010 gestart en is voortgekomen uit het idee om stijlen, rollen en contexten te combineren. Maken en spelen zijn in deze afstudeerrichting onlosmakelijk met elkaar verbonden.

HKU Muziek en Technologie (M&T) profileert zich als een ontwerpopleiding gericht op de werkvelden op het grensvlak van muziek en technologie. Studenten kunnen binnen M&T kiezen voor de afstudeerrichtingen Composition for the Media, Composition and Music Production, Composition Electronic Music en Music Design for Games and Interaction. De afstudeerrichtingen Composition and Music Technology, Music Production and Performance, Music Technology and Performance en Composition and Sound Design for Adaptive Systems zijn in aanbouw. Delen van de programma's van deze afstudeerrichtingen zijn geïntegreerd in de andere afstudeerrichtingen.

UC biedt alle afstudeerrichtingen aan in Utrecht, locatie Mariaplaats. Alleen de afstudeerrichting Beiaard wordt op de nevenvestiging in Amersfoort verzorgd.

Ten tijde van de audit was M&T nog gevestigd op de locatie Hilversum. In de zomer van 2016 verhuist deze school samen met de school HKU Games and Interactie naar de Ina Boudier-Bakkerlaan in Utrecht, waar de school HKU Design al is gevestigd.

HKU kent verschillende lectoraten. UC werkt intensief samen met het lectoraat Kunst en Professionalisering, waar Muzische Professionalisering centraal staat. Dit lectoraat is actief betrokken bij onderwijsinnovaties en docentprofessionalisering.

M&T kent een eigen onderzoeksprogramma Muziekontwerp, dat maakprocessen bij muziekontwerp in de meest brede zin van het woord onderzoekt. Aanvullend hierop gaan docenten van M&T samenwerken met een nieuw lectoraat dat zich focust op de rol van onderzoek in creatieve maakprocessen en het nieuwe lectoraat Interactive Narrative Design dat in mei 2016 van start is gegaan.

UC en M&T werken beide samen met het lectoraat Performatieve Maakprocessen.

In totaal participeren vanuit UC 10 docenten (0,9 fte) en vanuit M&T 22 docenten (1,5 fte) in de kenniskringen en onderzoeksprogramma's.

Daar waar van toepassing worden in onderstaande rapportage de verschillen beschreven tussen UC en M&T en de afstudeerrichtingen binnen de beide schools apart beschreven.

Ontwikkeling sinds het vorige accreditatieonderzoek (2009)

Het panel van de vorige accreditatie in 2009 heeft de opleiding positief beoordeeld. Het besluit van de NVAO bevatte een beperkt aantal punten voor verbetering. De opleiding is hier als volgt mee aan de slag gegaan:

- het expliciteren van de relatie tussen de leerdoelen en de eindkwalificaties – UC heeft in dit verband achttien docenten aangewezen als kerndocent. Deze kerndocenten dragen namens hun aandachtsgebied (sectie, afdeling of vak) zorg voor een doorlopend gesprek tussen de docenten en de studieleiding over de relatie tussen de leerdoelen en de eindkwalificaties. Tevens is er aandacht gekomen voor een duidelijke beschrijving van het onderwijs onder de noemer 'What You Read is What You Get'. Ook zijn docenten geschoold op het vlak van (het proces van) toetsen en beoordelen. M&T is gaan werken met zogenoemde integratieve eindpresentaties aan het einde van de eerste drie studiejaar ten einde de toetspraktijk te versterken;
- het educatietraject van UC en in het bijzonder de toetsing van de scripties – Dit traject was ten tijde van de vorige accreditatie nog een keuzetraject. UC heeft dit traject inmiddels omgevormd tot een verplichte leerlijn voor vrijwel alle afstudeerrichtingen. Alleen bij Compositie, Kerkmuziek en Koördirectie ontbreekt de educatieve leerlijn. In 2016-2017 zal het eerste cohort studenten afstuderen dat de volledige educatieve leerlijn heeft gevolgd. De benoemde kerndocent voor educatie zorgt voor samenhang in de modules en afstemming tussen de methodiekdocenten. De wijze van toetsing is meer uniform geworden. Binnen de leerlijn lopen studenten een stage waarin de ontwikkeling van groepsdidactische competenties centraal staat;
- materiële voorzieningen en ruimtegebrek bij UC– Ten tijde van de vorige audit was UC al bezig met de implementatie van een nieuw roostersysteem. Inmiddels functioneert dit systeem (Asimut) al zes jaar naar tevredenheid en maken docenten en studenten van de opleiding efficiënt gebruik van alle beschikbare onderwijsruimten. M&T heeft sinds de vorige audit flink geïnvesteerd in up-to-date faciliteiten. Op de Ina Boudier-Bakkerlaan is in 2016 een nieuw studiocomplex gebouwd en ingericht;
- het potentieel dat het panel zag in de samenwerking tussen studenten van UC en M&T – Inmiddels is er sprake van samenwerking op curriculair niveau. Docenten van de bacheloropleiding Docent Muziek van UC zijn betrokken bij het ontwikkelen van een educatief traject binnen M&T. Op termijn kan dit leiden tot een honoursprogramma of een nieuwe docentopleiding. Docenten van de beide *schools* die betrokken zijn bij het muziektheoretische en muzikale basisonderwijs overleggen met elkaar over gezamenlijke uitgangspunten. Musician 3.0 van UC schakelt regelmatig student-assistenten van M&T in. Tevens vinden nu vanaf het tweede studiejaar samenwerkingsprojecten plaats tussen studenten van UC en M&T.

Tevens heeft HKU op instellingsniveau gewerkt aan het formuleren van beleid op het gebied van toetsen, beoordelen, evaluatie, onderzoek en professionalisering. Dit beleid hebben UC en M&T uitgewerkt in werkdocumenten die zowel inhoudelijke kaders bieden (visie en uitgangspunten) als een jaarlijkse agenda van verbeterpunten (onder andere naar aanleiding van studentevaluaties en rapportages van de examencommissies). Deze documenten worden jaarlijks bijgesteld.

In onderstaande rapportage beschrijft het auditteam onder standaard 2, 3, 6, 7 en 10 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven punten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde eindkwalificaties tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

HKU Utrechts Conservatorium (UC) en HKU Muziek en Technologie (M&T) baseren zich voor de hbo-bacheloropleiding Muziek aantoonbaar op de set van tien competenties die in het landelijk Opleidingsprofiel zijn beschreven. Dit profiel is in 2002 vastgesteld door het Netwerk Muziek en is na uitgebreide en diepgaande werkveldconsultatie, gevalideerd door de beroepspraktijk. Het opleidingsprofiel geeft een beschrijving van de afzonderlijke competenties, maar geeft ook aan dat deze competenties in de dagelijkse praktijk van de musicus, componist of muziektechnoloog in onderlinge samenhang voorkomen. Het opleidingsprofiel is richtinggevend. Het biedt de kaders waarbinnen iedere opleiding zich kan profileren. Het Netwerk Muziek heeft de set van tien competenties geclusterd in drie competentiedomeinen:

competentie-domeinen	competenties
Artistiek	1. Visie en Creativiteit 2. Communicatie 3. Vermogen tot samenwerken
Vaktechnisch	4. Het ambacht 5. Analytisch vermogen
Professioneel-maatschappelijk	6. Omgevingsgerichtheid 7. Ondernemerschap 8. Innovatie 9. Methodisch en reflectief handelen 10. Didactiek*

**Het Netwerk Muziek heeft de pedagogisch-didactische competentie aan de set competenties toegevoegd, omdat het muziekonderwijs een belangrijk deel van de beroepspraktijk vormt voor veel musici. Opleidingen zijn vrij om te kiezen of ze dit onderdeel aanbieden. Dat kan zowel binnen als buiten het curriculum.*

UC en M&T hebben de eindkwalificaties uit het landelijk profiel vertaald naar leerdoelen en indicatoren voor iedere module. (Zie standaard 3.)

Omdat het profiel dateert uit 2002, is er een landelijke werkgroep in het leven geroepen voor het herformuleren van een hernieuwd en actueel landelijk opleidingsprofiel. UC en M&T handelen – vooruitlopend op de herijking – al proactief door veranderingen en innovaties toe te passen in de opleiding. Daarbij laten ze zich leiden door de actuele eisen van het werkveld. Binnen UC heeft dit o.a. geleid tot het verplichten van de student-musicus zijn didactische bekwaamheid te ontwikkelen, omdat veel studenten ook les moeten geven om hun beroepspraktijk financieel gezond i.c. draaiend te houden. Alleen in de programma's van de afstudeerrichtingen Koordirectie, Kerkmuziek en Compositie is geen Educatieve leerlijn opgenomen.

M&T heeft o.a. de afstudeerrichting Music Design for Games and Interaction opgezet, vanwege het opkomende werkveld in toegepast game-ontwerp.

Een ander element dat een centrale positie heeft gekregen in de opleiding is het vermogen tot co-creatie en de ontwikkeling van makerschap. (Zie verder hieronder.)

Eigen inkleuring/profilering

Tijdens de audit is uitgebreid stilgestaan bij de eigen inkleuring/profilering van de hbo-bacheloropleiding Muziek van HKU. De opleiding richt zich steeds minder op het opleiden voor vaststaande beroepen en steeds meer op het faciliteren van de ontwikkeling van jongvolwassenen tot 'young professionals' die beschikken over de noodzakelijke vaardigheden om effectief te zijn in een veranderend werkveld. HKU vat de karakteristiek van de opleiding samen in zeven profielkenmerken die terugkomen in de programma's van elke afstudeerrichting:

- i) signatuur en eigenheid - ruimte voor individuele talentontwikkeling van de student en zelfverantwoordelijk zijn voor eigen artistieke en professionele ontwikkeling;
- ii) duurzame professionaliteit - een gedegen beheersing van het eigen metier binnen de eigen discipline en ontwikkeling van wendbaarheid en vermogen tot groei en vernieuwing;
- iii) co-creatie en interdisciplinariteit - vanuit het eigen vakgebied op velerlei niveaus verbindingen leggen met makers, gebruikers en toehoorders uit andere disciplines en contexten;
- iv) praktijkgerichtheid - een breed, gevarieerd werkveld toegankelijk maken voor de student. De opleiding haalt het werkveld actief naar binnen en de student presenteert zich aan het werkveld;
- v) internationale gerichtheid - het referentiekader van de student vergroten en internationale en interculturele werkervaring laten opdoen;
- vi) ondernemerschap - voorbereiding op een dynamische beroepspraktijk en koppeling van de artistiek-ambachtelijke ontwikkeling aan een duurzame vorm van ondernemerschap i.c. ondernemendheid;
- vii) onderzoek - ontwikkeling van een onderzoekende houding en het vermogen tot kritisch reflecteren.

Het auditteam is van oordeel, dat HKU hiermee duidelijke en gemotiveerde keuzen heeft gemaakt, die goed aansluiten op wat er van de afgestudeerden in het brede, zich voortdurend ontwikkelende werkveld wordt verwacht. Het auditteam heeft deze kenmerken in meer of mindere mate teruggezien in de programma's van de verschillende afstudeerrichtingen en terug gehoord in de gesprekken tijdens de audit. (Zie verder standaard 2, 3 en 4.)

Onderzoek

Zoals al hierboven is vermeld, is één van de profielkenmerken 'onderzoek'. De opleiding richt zich op de ontwikkeling van een onderzoekende houding en het vermogen tot kritische reflectie in relatie tot creërend vermogen. De studenten moeten in alle fasen van hun studie reflecteren op hun eigen en elkaars ontwikkel- of maakproces en hierover communiceren. Onderzoek vindt vooral plaats in de vorm van practice-led research.

Internationale dimensie

De opleiding heeft de beoogde eindkwalificaties vergeleken met het European Qualification Framework (EFQ). Het EFQ beschrijft over welke kennis, vaardigheden en competenties een beginnend beroepsbeoefenaar moet beschikken om in een internationale context werkzaam te zijn op het gebied van Musical Creation en Musical Creativity.

Het internationale perspectief komt nader aan de orde in de uitwerking die UC en M&T hebben gemaakt van de competenties 'omgevingsgerichtheid', 'ambacht' en 'innovatie', waarbij de studenten hun muziekpraktijk in een internationale context moeten plaatsen.

Deze internationale context is binnen de opleiding o.a. aanwezig door instroom van internationale studenten, uitwisseling met buitenlandse instituten, inzet van buitenlandse docenten, masterclasses, internationale netwerken, lectoraatsprojecten en de zogenoemde internationale week. (Zie verder standaard 3.)

Contacten met het werkveld en vakgenoten

Het auditteam heeft geconstateerd dat UC en M&T op verschillende manieren contact onderhouden met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld van de musicus, componist of muziektechnoloog, waarbij zij spreken over de eisen aan de afgestudeerden en de opzet en inrichting van het programma. Dat gebeurt o.a. op de volgende manier:

- vertegenwoordigers van UC en M&T participeren in de landelijke overleggen van de bacheloropleidingen Muziek;
- (gast)docenten werken in de (inter)nationale beroepspraktijk als uitvoerend musicus, componist of muziektechnoloog en nemen hun ervaringen mee naar de opleiding;
- M&T als UC kennen allebei een werkveldcommissie waarmee ze een aantal malen per jaar overleg voeren. Deze commissies bestaan uit vier externe deskundigen, die de ontwikkelingen in het werkveld kennen en betrokken zijn bij de beroepspraktijk. Zij adviseren de directeuren van de *schools* onder andere over de eindkwalificaties van de opleiding;
- de opleiding is lid van internationale netwerken als European League of Institutes of the Arts (ELIA), Association Européenne de Conservatoires (AEC) en The Innovative Conservatoire (ICON). Docenten van de opleiding bezoeken o.a. conferenties van deze netwerken.

Weging en Oordeel

UC en M&T hebben zich in de uitwerking van de eigen competenties gebaseerd op de tien competenties uit het landelijke opleidingsprofiel. Deze competenties voldoen aantoonbaar aan de eisen die het internationale werkveld aan afgestudeerden stelt. UC en M&T hebben zeven duidelijke profielkenmerken geformuleerd en geven op basis daarvan de opleiding een eigen kleur. De profilering sluit goed aan op wat er van de afgestudeerden in het brede, zich voortdurend ontwikkelende werkveld wordt verwacht.

De ontwikkeling van een onderzoekende houding en het vermogen tot kritische reflectie in relatie tot creërend vermogen krijgt aandacht in de uitwerking van de verschillende opleidingscompetenties.

Het internationale perspectief komt nader aan de orde in de uitwerking die UC en M&T hebben gemaakt van de competenties 'omgevingsgerichtheid', 'ambacht' en 'innovatie', waarbij de studenten hun muziekpraktijk in een internationale context moeten plaatsen.

UC en M&T onderhouden over de competenties regelmatig contact met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het (internationale) werkveld van de musicus, componist en muziektechnoloog.

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor UC en M&T op grond van bovenstaande met een 'goed'.

4.2. Programma

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Toelichting NVAO: Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Bevindingen

Beroepsgerichtheid en actuele ontwikkelingen

De opleiding wil de studenten voorbereiden op een actuele beroepspraktijk, die in de afgelopen decennia breder en diverser is geworden.

Om de actualiteit van het curriculum te waarborgen, onderhoudt de opleiding op diverse manieren nauw contact met het werkveld. Zoals al onder standaard 1 is vermeld, kennen zowel M&T als UC een werkveldcommissie. Tevens nodigen M&T en UC regelmatig alumni uit om feedback te geven op het huidige curriculum en mee te denken over nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast is het merendeel van de docenten nog werkzaam als professional in het muzikale werkveld, kunst- en cultuureducatie en/of de creatieve industrie. Zij brengen nieuwe ervaringen en inzichten in de opleiding in. De lectoraten spelen hierin ook een belangrijke rol. (Zie onder het kopje 'lectoraten en expertisecentra'.)

Bovenstaande leidt o.a. tot het ontwikkelen van nieuwe afstudeerrichtingen, curricula, onderzoeksthema's en werkvormen. Het auditteam zag dit het sterkst terug bij M&T en bij de afstudeerrichting Jazz/pop van UC, die innovatieve aspecten overneemt van M&T. Musician 3.0. is in vorm ook innovatief, maar kan nog wel verder uitgewerkt worden. Omdat deze afstudeerrichting nog jong is, zijn de betrokken docenten nog (continu) bezig met bijstellen. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de overige (klassieke) afstudeerrichtingen van UC een overwegend traditioneel programma bieden. Het auditteam is van oordeel dat UC aan het programma – het leren beheersen van het instrument en het leren spelen van de geschreven noten – op zich niets hoeft te veranderen. Maar hij zou in het onderwijs zelf meer innovatie moeten tonen. Het is belangrijk dat de docenten op zoek gaan naar een andere i.c. meer innovatieve manier om met de grote westerse muziektraditie om te gaan en studenten aanzetten tot breder repertoire-onderzoek, dus ook naar 20^e en 21^e eeuwse muziek. Ook de manier van presenteren van de muziek aan en het communiceren met 'het publiek van morgen' behoeft verandering. Een klassiek musicus dient ook voorbereid te zijn/te worden op andere vormen van musiceren dan alleen op een podium zitten. Daarbij denkt het auditteam aan het spelen van theaternmuziek, filmmuziek en aan studio-opnames en interdisciplinaire projecten. Dit vraagt om een andere attitude van de docenten en studenten. Het auditteam beveelt de docenten van deze afstudeerrichtingen aan te onderzoeken hoe docenten van de afstudeerrichtingen Jazz/pop en Musician 3.0. aan deze aspecten invulling geven.

Ontwikkeling van beroepsvaardigheden

Stages

Tijdens zijn opleiding loopt iedere student één of meerdere praktijkstages. De omvang en invulling verschilt sterk per afstudeerrichting. Studenten zijn binnen de gestelde kaders vrij om een stageplek uit te zoeken die bij hen past en aansluit bij eigen leerdoelen.

UC en M&T hebben een grote databank met stageadressen en -verslagen.

▪ UC

De studenten van UC die de leerlijn Educatie volgen, lopen binnen het onderdeel 'communiceren: methodiek en stages' in het tweede en derde studiejaar een educatieve stage, waarbij ze een minimum aantal uren lessen verzorgen (totaal voor dit onderdeel 4 resp. 5 EC). Bij Musician 3.0 behoort de stage (12 EC) tot één van de vier afstudeereenheden in het vierde studiejaar. (Zie daarvoor onder standaard 10.)

In de curricula van de afstudeerrichtingen Compositie, Koordirectie en Kerkmuziek is geen expliciete stage opgenomen. Het auditteam geeft UC in overweging mee ook voor deze drie afstudeerrichtingen een educatieve stage in te bouwen, gelet op veranderingen in de beroepspraktijk. (Zie voor de educatieve leerlijn verder standaard 3.)

- M&T

De studenten van M&T lopen in het derde studiejaar een uitgebreide stage (15 EC) bij een bureau, bedrijf, organisatie, project of ZZP'er/ muziektechnicus. De student schrijft in zijn stageplan aan welke doelen hij wil werken: wat hij graag wil leren, meemaken, doen om zijn ontwerpqualiteiten, visie op ontwerpen en professionele skills verder in de praktijk te ontwikkelen.

Projecten met externe opdrachtgevers

- UC

UC werkt in projecten o.a. samen met instellingen/organisaties als Tivoli Vredenburg, Rasa⁸, Metropole Academy, Fort van de Verbeelding⁹. Zo stelt Tivoli Vredenburg sinds kort bijvoorbeeld tweemaandelijks de kleinste zaal ter beschikking aan studenten van Musician 3.0 voor lunchconcerten.

Metropole Academy biedt talentvolle studenten Jazz/pop van de Nederlandse Conservatoria op projectbasis gelegenheid tot het ontwikkelen van hun competenties. Daarbij horen ook aspecten als organisatie, planning, etc. Studenten moeten hiervoor auditeren.

Met Fort van de Verbeelding werkt UC o.a. samen in educatieve stages.

Daarnaast verzorgen studenten van het UC het jaarlijkse vriendenconcert van het Helen Dowling Institute¹⁰ en geven zij in het winterseizoen maandelijks soloconcerten geïnspireerd op schilderijen van Museum Oud Amelisweerd. Dit laatste type concerten is interessant, maar het auditteam acht ook andere vormen van vernieuwing/innovatie denkbaar. Het auditteam beveelt UC aan daarover ideeën te ontwikkelen. (Zie boven.)

- M&T

Binnen het curriculum van M&T is al sinds de jaren '90 veel ruimte ingebouwd voor het werken aan projecten. M&T heeft een ruime en langjarige ervaring met het werken met partners uit de creatieve industrie en andere toepassingsgebieden: van commercieel, toegepaste kunst, autonome kunst tot maatschappelijke organisaties. M&T zorgt voor verscheidene, voor studenten zinvolle projecten met opdrachtgevers, gebruikers en overige stakeholders. M&T participeert hierdoor ook actief als sparringpartner in de kennisontwikkeling van de beroepspraktijk. Dat is waardevol.

Inter- en multidisciplinaire projecten

Inmiddels hebben de meeste afstudeerrichtingen binnen UC de roosters op elkaar afgestemd, zodat samenwerken in projecten mogelijk is. Nog niet alle richtingen/studenten participeren hier al in.

Musician 3.0 organiseert jaarlijks samen met HKU Theater de zogenoemde 'Week Zonder Naam', waarin studenten binnen vijf dagen met elkaar een voorstelling moeten maken.

Daarnaast werken de studenten van Musician 3.0 regelmatig samen met studenten van de andere afstudeerrichtingen (Klassiek, Jazz/pop).

Binnen M&T zijn de roosters ook op elkaar afgestemd. De studenten van M&T werken ook (op verzoek) samen met studenten van UC en studenten van andere *schools*/opleidingen.

⁸ Podium voor muziek&dans i.c. jazz/pop

⁹ Fort van de Verbeelding voor projecten op scholen, workshops en community art

¹⁰ Helen Dowling Instituut biedt psychologische zorg bij kanker

Ondernemendheid en ontwikkelen ondernemende houding

▪ UC

Het ontwikkelen van een ondernemende houding is in meer of mindere mate terug te vinden in de curricula. In het tweede studiejaar voeren studenten (behalve bij Musician 3.0) bijvoorbeeld een gesprek met peers over hun eigen signatuur. In de projecten in studiejaar 3 en in het afstudeeronderdeel Marketing/Exposure doet de opleiding een appèl op de ondernemende houding. Studenten moeten in het laatste studiejaar ook hun afstudeertraject/-product zelf vormgeven.

Het auditteam heeft geconstateerd dat vooral studenten Jazz/pop veel gelegenheid krijgen en nemen via allerlei projecten binnen (en buiten) het programma deze competentie te ontwikkelen. De alumni van de klassieke afstudeerrichtingen zouden echter meer aandacht willen voor (aspecten van) ondernemen, zo blijkt uit evaluaties en het gesprek tijdens de audit. Dat is ook de wens van de studenten, die het auditteam sprak. UC meldde desgevraagd, dat zij al haar studenten lessen ondernemerschap aanbiedt, maar dat de interesse voor ondernemerschap onder studenten van de klassieke richtingen beperkt is. Het auditteam acht het belangrijk dat UC het besteden van aandacht aan en het investeren van tijd in het ontwikkelen van ondernemerschap niet aan de vrije keuze van de student over laat. De droom van veel studenten Klassiek blijft (nog steeds) het bereiken van een plaats op één van de grote podia, terwijl dat voor velen niet de realiteit zal zijn. De meeste studenten zullen (deels) als ZZP'er aan de slag gaan in een gemengde beroepspraktijk.

In het programma Musician 3.0 is veel aandacht voor ondernemerschap via de opdrachten die de studenten moeten uitvoeren. Met name bij de afstudeeropdracht komt de ondernemende houding sterk naar voren bij het maken en (laten)uitvoeren van de afstudeervoorstelling. In de lessen is aandacht voor zakelijke aspecten als Kamer van Koophandel, financiën en andere praktische zaken. De alumni die het auditteam sprak, waren hierover heel tevreden.

▪ M&T

Ook in het programma van M&T is veel aandacht voor een ondernemende attitude via de opdrachten die de studenten moeten uitvoeren. Vooral in de hogere studiejaar zijn veel studenten actief in eigen projecten, die zij aan het einde van de studie in hun graduation projectportfolio presenteren. In het professional development plan (PDP) moeten de studenten aan het einde van de studie laten zien welke vervolgstappen zij willen nemen na het afstuderen. Ook in deze opdracht vraagt M&T dus expliciet naar de ondernemende houding van de student.

Voor zakelijk informatie biedt M&T gastcolleges onder de naam 'BV'. De alumni die het auditteam hierover sprak, waren van mening dat de opleiding deze lessen niet facultatief moet aanbieden. Het zou verplichte stof moeten zijn voor alle studenten. Studenten kunnen deze informatie goed gebruiken wanneer ze gaan stagelopen in het derde studiejaar.

Docenten van M&T zijn al in gesprek met het Expertise Centrum Creatief Ondernemerschap en alumni om de leerlijn beroepsvaardigheden te verdiepen om tot meer mogelijkheden voor differentiatie te komen. In 2015-2016 kregen vierdejaars studenten voor het eerst expliciete ondersteuning in het gericht uitstromen als ondernemer. Daarvoor heeft M&T nieuwe docenten aangenomen en studiegroepen geformeerd. Het auditteam acht dit sterke elementen binnen M&T.

Internationale ontwikkelingen

UC en M&T hanteren ieder een eigen internationaliseringsbeleid. Zij stimuleren studenten de internationale praktijk te leren kennen en hun netwerk te vergroten via projecten, stages, uitwisselingen en producties. Het auditteam heeft evenwel geconstateerd, dat weinig studenten van UC en M&T daarmee actief aan de slag gaan. 'Het is aan de student zelf of hij hiervan gebruik wil maken', aldus de studenten en alumni die het auditteam sprak.

Internationale samenwerking is binnen M&T wel regelmatig aan de orde. Naast de meer reguliere samenwerking via internationale netwerken, heeft M&T een lange traditie in Research&Development-projecten met samenwerkingspartners in Europa, Afrika, Amerika en Azië. Aan deze projecten werken naast docenten ook studenten mee.

Internationalisation at-home komt meer voor. Gastdocenten van internationale statuur verzorgen masterclasses, workshops en projectweken of zijn bij het onderwijs betrokken als artist of ensemble in residence. Ook organiseert HKU jaarlijks een internationale week. Daarnaast komt ongeveer een derde van de studenten UC vanuit het buitenland bij UC studeren. Ook zijn er jaarlijks gemiddeld 15 exchange studenten die voor een semester of een jaar naar UC komen. Daar waar buitenlandse studenten in de lessen aanwezig zijn, spreken de docenten Engels.

Het auditteam beveelt UC aan binnen het curriculum meer expliciete aandacht te besteden aan het internationale werkveld en internationale ontwikkelingen. Het auditteam beveelt M&T aan alle studenten uit te dagen tot het opdoen van ervaring in het buitenland en/of aan internationale projecten mee te werken.

Lectoraten en expertisecentra

Het auditteam constateert op basis van de onderliggende documentatie dat de verschillende lectoraten van HKU via hun onderzoek een interessante, innovatieve bijdrage leveren aan het werkveld van de kunsten en daarnaast in meer of mindere mate een bijdrage leveren aan het onderwijs van o.a. UC en M&T. Mooi voorbeeld is het lectoraat Performatieve Maakprocessen, dat o.a. interessant is voor het onderwijs binnen Musician 3.0 en M&T.

Daarnaast kent M&T het onderzoeksprogramma Muziekontwerp dat maakprocessen bij muziekontwerp onderzoekt in de meest brede zijn van het woord: het schrijven van muziek, maar ook het ontwerpen van klanken en geluiden. Binnen dit programma worden ook interactieve en innovatieve toepassingen van muziekontwerp ontwikkeld voor onder andere de (gaming)industrie, de gezondheidszorg en het onderwijs. Dit sluit nauw aan bij het innovatieve programma dat de studenten M&T volgen en bij de opdrachten die zij uitvoeren.

Een aantal docenten van UC en M&T heeft zitting in een kenniskring. (Zie standaard 6.)

Naast de lectoraten kent HKU een viertal expertisecentra die de expertise uit de hogeschool/*schools* op het gebied van educatie, onderzoek en innovatie, creatief ondernemerschap en creatieve technologie bij elkaar brengen.

Weging en Oordeel

De afstudeerrichtingen van UC en M&T zorgen voor een actueel en relevant programma. Dit doen zij via de diverse contacten met het werkveld en via lectoraten en kenniskringen. Onder andere via stages en projecten krijgen de studenten de gelegenheid hun beroepsvaardigheden te ontwikkelen.

Innovatieve elementen zag het auditteam het sterkst terug bij de afstudeerrichtingen van M&T en bij Jazz/pop. Musician 3.0. is in vorm ook innovatief, maar dit kan nog wel verder uitgewerkt worden. Het auditteam is van oordeel, dat UC in het onderwijs zelf meer innovatie moet tonen. Inter- en multidisciplinaire samenwerking zag het auditteam het sterkst terug bij M&T, Musician 3.0 en ook bij Jazz/pop. Met name M&T heeft binnen het curriculum veel ruimte ingebouwd voor het werken aan projecten met externe partners.

Ook ondernemerschap krijgt bij Musician 3.0, Jazz/pop en M&T veel aandacht. Het auditteam acht het belangrijk dat UC met het oog op de actuele ontwikkelingen in de klassieke afstudeerrichtingen het besteden van aandacht aan en het investeren van tijd in het ontwikkelen van ondernemerschap niet aan de vrije keuze van de student over laat.

Aan een kennismaking met het internationale werkveld en internationale ontwikkelingen (UC) respectievelijk aan een actievere samenwerking van de studenten met het internationale werkveld (M&T) moeten zowel UC als M&T explicieter aandacht besteden.

Het auditteam komt tot een oordeel 'voldoende' voor deze standaard voor UC.

Het auditteam heeft voor dit oordeel de sterke punten (beroepsgerichtheid en binnen Jazz/pop en Musician 3.0 een innovatief programma, multi- en interdisciplinaire samenwerking en aandacht voor ondernemerschap) afgewogen tegen de belangrijke aandachtspunten binnen de klassieke afstudeerrichtingen met betrekking tot innovatie in het onderwijs, ondernemerschap en internationale ontwikkelingen.

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor M&T op basis van bovengenoemde sterke punten (beroepsgerichtheid, actueel en innovatief programma, projectmatig werken, veel aandacht voor ondernemerschap) met een 'goed'. De gewenste actievere samenwerking van studenten met het internationale werkveld staat dit oordeel niet in de weg.

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

Bevindingen**Koppeling van de competenties aan het programma**

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, vormen de eindcompetenties van het landelijk Opleidingsprofiel Muziek het uitgangspunt voor het curriculum. UC en M&T hebben deze eindcompetenties vertaald naar leerdoelen voor iedere module. Tevens hebben zij voor iedere module de beoordelingscriteria, werkvormen en toetsvormen beschreven.

UC en M&T hebben per afstudeerrichting competentiematrices opgesteld, waarin zij zichtbaar maken welke competentie(s) in welke module(n) aan de orde komt/komen.

Door het programma te volgen, kunnen de studenten de beoogde eindcompetenties bereiken.

Opzet en inhoud programma**▪ UC**

De onderwijsprogramma's van de afstudeerrichtingen van UC zijn ingedeeld in een propedeuse/oriëntatiefase (jaar 1), hoofdfase/toepassing en verdieping (studiejaar 2 en 3) en afstudeerfase/profilering (studiejaar 4). In de laatste fase spelen de eigenheid en signatuur, contexten, co-creatie en interdisciplinariteit, onderzoek en de ontwikkeling tot reflectieve practitioner een belangrijke rol.

Daarnaast hanteert elke afstudeerrichting een aantal leerlijnen. Bij de instrumentale/vocale studies zijn dat bijvoorbeeld: hoofdvak, muziektheorie, professionele communicatie en educatie en projecten/keuzeprogramma.

UC heeft ervoor gekozen de educatieve leerlijn niet in de programma's van de afstudeerrichtingen Compositie, Koordirectie en Kerkmuziek aan te bieden. Zoals al onder standaard 1 is vermeld, zijn opleidingen vrij in deze keuze. In het verlengde van hetgeen onder standaard 2 is vermeld over de stage, beveelt het auditteam UC aan in overweging te nemen ook in deze afstudeerrichtingen aandacht te besteden aan het ontwikkelen van competenties op het gebied van educatie. Afgestudeerden zullen vaak terecht komen in een gemengde beroepspraktijk. Dan kunnen deze competenties hun van nut zijn.

De programma's van de afstudeerrichtingen van UC zijn voorts allemaal opgebouwd aan de hand van drie vormen van professioneel gedrag. Per afstudeerrichting zijn hierin accentenverschillen.

- i) spelen – hierbij ligt het accent op de ontwikkeling van het uitvoerend aspect en bijbehorende vaardigheden als samenspel. Dit komt aan bod in het instrumentale/vocale onderwijs en de daaraan verbonden programma-onderdelen als technieklessen, groepslessen, ensemble/combo-lessen en producties;
- ii) maken – hierin staat de ontwikkeling van creatieve, innovatieve en onderzoeksmatige vaardigheden centraal, zoals het componeren, (co-)creëren, experimenteren en produceren van muziek;
- iii) communiceren – hierin staat de ontwikkeling van zowel didactische als communicatieve vaardigheden centraal. De nadruk ligt hierbij op het overdragen aan en het verbinden van de eigen artistieke en ambachtelijke vaardigheden met concrete doelgroepen in een pedagogisch-didactische setting en/of een artistiek-performatieve setting.

UC zorgt ervoor dat spelen, maken en communiceren ook in samenhang in het programma aan bod komen. De mate van samenhang is verschillend per afstudeerrichting. Een pianostudie vereist uit de aard van het metier een grote nadruk op spelen, bij compositie draait het vanzelfsprekend om maken, bij Jazz/pop krijgt samenspel en maken (arrangeren) veel nadruk en bij Musician 3.0 is het vinden van een persoonlijke balans tussen de drie vormen van professioneel handelen aan de orde.

Naast het kernprogramma is er ruimte voor eigen keuzen van de student. Het eerste studiejaar bevat vooral verplichte onderdelen voor alle studenten. Daarmee ontwikkelen zij een breed fundament. In de daarop volgende studie jaren krijgt de student steeds meer ruimte zich te profileren. De vrije keuzeruimte o.a. in de vorm van Individuele Studie Activiteiten (ISA) neemt in de loop van de jaren toe. Studenten formuleren hiervoor (onder begeleiding) hun eigen leerdoelen.

- M&T

De onderwijsprogramma's van de afstudeerrichtingen van M&T zijn opgedeeld in de fasen oriëntatie en scholing, confrontatie, verdieping. Evenals bij UC spelen in de laatste fase de eigenheid en signatuur, contexten, co-creatie en interdisciplinariteit, onderzoek en de ontwikkeling tot reflectieve practitioner een belangrijke rol.

De programma's van de afstudeerrichtingen van M&T richten zich voorts op de volgende vormen van professioneel handelen: i) maken, ii) ondernemen en iii) onderzoeken.

Bij maken draait het om:

- a) muziekontwerp – dit richt zich op muzikale structuren in relatie tot andere creatieve vormen binnen een technologisch en productioneel verband;
- b) klankontwerp – dit richt zich op de structuren van geluid en op het geluid in relatie tot andere creatieve vormen binnen technologische en productionele kaders;
- c) systeemontwerp – dit richt zich op de structuren van technologische toepassingen inzake het muziek- en geluidontwerp.

De afstudeerrichtingen omvatten een integratie van bovengenoemde ontwerpaspecten.

Er is tevens sprake van kruisbestuiving en inhoudelijke samenhang tussen deze ontwerpaspecten.

M&T zorgt voor samenhang tussen maken, onderzoeken en ondernemen door studenten te laten werken aan oplossingen voor problemen in geluid en muziek die zij tegenkomen in het onderwijsprogramma, in hun 'eigen muziekpraktijk' of in het werkveld. In een groot deel van de studie werken de studenten (in teamverband) aan opdrachten en (deel)projecten.

De eerste fase kenmerkt zich door sturing vanuit de opleiding en het verkrijgen van basiskennis- en vaardigheden. Gedurende de studie neemt de ruimte die de studenten krijgen voor het maken van eigen keuzes en het vormgeven van een eigen signatuur toe.

Sinds dit studiejaar biedt M&T bij wijze van excellentie-/honourstraject studenten de mogelijkheid hun studie meer zwaarte te geven door af te studeren op twee van de drie profielen (maken, ondernemen, onderzoeken).

Het auditteam is op grond van wat het gelezen heeft en gehoord tijdens de audit van docenten, studenten, alumni en werkveldvertegenwoordigers zeer positief over de inhoud van het programma. Daarnaast heeft het auditteam geconstateerd, dat M&T met dit programma internationaal een voorbeeld is voor andere opleidingen.

Onderzoek

De opleiding richt zich naast de vakmatige en artistieke competenties ook op het ontwikkelen van een onderzoekende houding en het vermogen tot kritische reflectie in relatie tot het creërend vermogen. In het programma van zowel UC als M&T reflecteren de studenten in alle fasen van de opleiding zowel mondeling als schriftelijk op hun eigen en op elkaars ontwikkel- en maakproces.

- UC

Bij UC betreft praktijkgericht onderzoek in eerste plaats (nog) bewustwording en reflectie op het eigen speel- en maakproces. Binnen de educatieve leerlijn moesten de studenten tot nu toe een Leerplanwerkstuk schrijven. Nu de educatieve leerlijn komend studiejaar ook in het programma van het afstudeerjaar zit, wil UC deze opdracht wijzigen in een ander soort i.c. passender afstudeeronderzoek: een artistiek onderzoek gekoppeld aan de eigen fascinatie van de student met als uitkomst bijvoorbeeld een artikel. Over de precieze invulling van onderzoek zijn de docenten nog met elkaar in gesprek.

Op dit moment is er een grote diversiteit onder de docenten in hoe zij aankijken tegen onderzoek binnen de opleiding en hoe zij zelf onderzoek doen. (Zie daarover standaard 6.) Het auditteam acht het belangrijk dat daarover op korte termijn een besluit komt, daar het in het bestudeerde schriftelijk eindwerk een wel erg grote diversiteit zag in de inhoud en de kwaliteit. Bij Musician 3.0 heeft het afstudeeronderzoek al wel een duidelijke artistieke insteek, maar het auditteam heeft geconstateerd, dat ook voor dit onderzoek nog duidelijkere richtlijnen gewenst zijn. Nu deed een student bijvoorbeeld onderzoek op basis van zes verschillende vragen. Zij had niet gewerkt vanuit één centrale onderzoeksvraag. Het is belangrijk dat de docenten met elkaar nader overleg voeren wat ze precies van het onderzoek van de studenten verwachten.

- M&T

Naast het veelvuldig reflecteren op hun (eigen) ontwikkeling, voeren alle studenten practice-led design research uit gerelateerd aan een tweetal grote complexe projecten (of samenstellingen van projecten) in respectievelijk het tweede semester van het derde en vierde studiejaar. De studenten moeten de uitkomsten van hun onderzoek uitwerken in een paper (jaar 3) en een supportive narrative (jaar 4).

M&T kent een aparte onderzoeksleerlijn die al start in het begin van de studie met kleine onderzoeksopdrachten. Daarin leren de studenten stap voor stap de benodigde onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen en toe te passen.

Weging en Oordeel

UC en M&T hebben de eindcompetenties vertaald naar leerdoelen voor iedere module.

De programma's van UC en M&T kennen een duidelijke, gestructureerde opbouw in verschillende fasen, leerlijnen (UC) en vormen van professioneel handelen (UC en M&T). UC en M&T zorgen ook voor samenhang tussen deze vormen van handelen.

Door het programma te volgen, kunnen de studenten de beoogde eindcompetenties bereiken.

Het is belangrijk dat de docenten UC voortgaan op de reeds ingeslagen weg rondom onderzoek en op korte termijn een besluit nemen over passend onderzoek en duidelijke richtlijnen opstellen voor studenten.

Studenten M&T kunnen in de onderzoeksleerlijn hun onderzoeksvaardigheden verwerven en voeren gedurende hun studie een aantal malen onderzoek uit.

Het auditteam komt tot een oordeel 'goed' voor UC. De opzet en inhoud van het programma maakt het mogelijk dat de studenten de beoogde eindcompetenties kunnen verwerven. Aan '(de invulling van) passend onderzoek' moet UC nog aandacht besteden. Over dit onderwerp zijn de docenten van UC al met elkaar in gesprek.

Het auditteam is op grond van wat het gelezen heeft en gehoord tijdens de audit van docenten, studenten, alumni en werkveld zeer positief over de opzet en inhoud van het programma van M&T. Omdat M&T met dit programma tevens een internationaal voorbeeld is voor andere opleidingen, acht het auditteam een oordeel 'excellent' voor M&T op zijn plaats.

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: Het didactisch concept is in lijn met de beoogde eindkwalificaties en de werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept. Factoren, die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren worden zoveel mogelijk weggenomen. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding.

Bevindingen

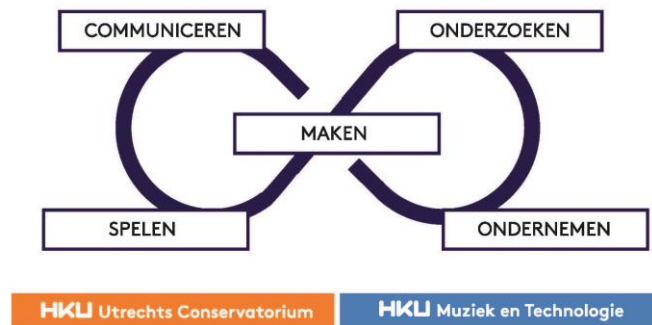
Didactisch concept

UC en M&T hebben het onderwijsprogramma vormgegeven aan de hand van de zeven profielkenmerken: i) signatuur en eigenheid, ii) duurzame professionaliteit, iii) co-creatie en interdisciplinariteit, iv) praktijkgerichtheid, v) internationale gerichtheid, vi) ondernemerschap, vii) onderzoek. (Zie daarvoor standaard 1.)

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de verschillende afstudeerrichtingen een programmatische en didactische vertaling hebben gemaakt van deze uitgangspunten. (Zie voor de programmatische vertaling onder standaard 2 en 3.)

Het centrale didactische concept is 'leren door te handelen'.

Het didactisch concept uitgedrukt in professioneel handelen ziet er als volgt uit voor UC en M&T:

Het auditteam heeft de vertaling van dit didactisch concept goed terug kunnen zien in de afstudeerrichtingen Jazz/pop en Musician 3.0 en M&T. Zoals al onder standaard 2 is beschreven, acht het auditteam het belangrijk dat de docenten van de klassieke afstudeerrichtingen van UC op een meer innovatieve manier invulling geven aan het onderwijs. Dat heeft ook gevolgen voor de didactische aanpak van de docenten. Zij moeten 'het leren door handelen' ook in andere contexten laten plaatsvinden, moeten stimuleren tot (inter- en multidisciplinaire) samenwerking en co-creatie (maken) en aanzetten geven tot andere, nieuwe vormen van communiceren met 'het publiek van morgen'.

Werkvormen

▪ UC

Het één op één onderwijs is een veel voorkomende en passende werkvorm in de curricula van de afstudeerrichtingen van UC die zich richten op instrumentaal/vocaal onderwijs. Het biedt de docenten de mogelijkheid om te differentiëren naar niveau en onderwijsvraag. Andere werkvormen zijn groepslessen, werkgroepen, projecten. Werkvormen als werkgroepen, co-creatie en samenwerken in projecten komen veelvuldig voor bij de afstudeerrichtingen Jazz/pop en Musician 3.0. Deze werkvormen sluiten goed aan bij het didactisch concept. Zoals al hierboven is vermeld, acht het auditteam het belangrijk dat de docenten genoemde werkvormen ook in de andere (klassieke) afstudeerrichtingen inzetten/gaan stimuleren.

- M&T

Het curriculum van M&T voorziet in de loop van de studie in een geleidelijke aanpassing aan de werkwijzen van het werkveld, waar gewerkt wordt in (multidisciplinaire) teams. In een groot deel van de studie werken de studenten in teamverband aan opdrachten en (deel)projecten. Vanaf het eerste studiejaar is het samenwerken in teams waarvan de leden een eigen specifieke taak en verantwoordelijkheid hebben, een vast onderdeel van het curriculum.

Studeerbaarheid

De opleiding zorgt voor een studeerbaar programma. De opleiding kent een modulaire opbouw met daarnaast een aantal (interdisciplinaire) projectweken en een toenemende keuzeruimte voor Individuele Studie Activiteiten. De studiepunten zijn evenwichtig gespreid over de onderwijsperiodes. In elke onderwijsperiode vinden er toetsen en examens plaats.

In de eerste studie jaren hebben de studenten veel contacturen. Het aantal formele contacturen neemt gedurende de studie geleidelijk af. De studenten die het auditteam sprak, waren hierover wel tevreden. 'Het biedt je de mogelijkheid om veel tijd te steken in projecten', aldus een student M&T. Als de studenten daaraan behoefte hebben, kunnen ze altijd vragen om begeleiding van de docenten. De lijnen zijn kort binnen UC en M&T.

De studenten Musician 3.0 meldden tijdens de audit dat er wel gevaar is voor overbelasting, omdat de studie (nog) niet zo is ingekaderd. Studenten kunnen gemakkelijk teveel hooi op hun vork nemen. 'Daar zouden de tutoren nog beter op mogen letten', aldus de studenten. Het auditteam neemt dit over als een advies aan de tutoren.

Studenten met een functiebeperking

HKU heeft haar beleid duidelijk vastgelegd in het 'Beleidsplan studeren met een functiebeperking' en heeft op dit terrein voor alle *schools* protocollen ontwikkeld.

Het Studenten Service Centrum (SSC) van HKU monitort de effectiviteit van het protocol en of het bijdraagt aan het functioneren van de studenten met een functiebeperking.

Het centrum zorgt ervoor dat deze studenten - indien nodig - een op hun problemen en mogelijkheden afgestemde benadering krijgen.

Weging en Oordeel

UC en M&T hanteren met 'leren door (professioneel) te handelen' een duidelijk didactisch concept. Het auditteam heeft de vertaling van dit didactisch concept goed terug kunnen zien in de afstudeerrichtingen Jazz/pop en Musician 3.0 en M&T. De gebruikte werkvormen passen hier goed bij. In verband met het aandachtspunt 'een meer innovatieve invulling van het onderwijs', moeten de docenten van de klassieke afstudeerrichtingen ook nadenken over hun didactische aanpak en passende werkvormen.

UC en M&T zorgen voor een studeerbaar programma; ook voor studenten met een functiebeperking.

Omdat het auditteam het aspect 'innovatieve invulling van het onderwijs' al bij standaard 2 heeft meegewogen in het oordeel, weegt het auditteam dit aspect bij deze standaard niet mee. Het auditteam komt daarom tot een oordeel 'goed' voor UC.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande eveneens tot het oordeel 'goed' voor M&T.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde eindkwalificaties.

Bevindingen

Naast de wettelijke toegangseisen, kent de opleiding een uitgebreide en zorgvuldige intake/toelatingsprocedure. Het toelatingsonderzoek bestaat bij zowel UC als M&T uit theoretische als praktisch elementen.

▪ UC

Elke aankomende student moet eerst een theoretische toets afleggen. Als hij die met goed gevolg afrondt, volgt een praktisch toelatingsexamen.

Per afstudeerrichting is er een verbijzondering van de toelatingseisen met betrekking tot het specifieke repertoire en competenties. Zo toetst de opleiding bijvoorbeeld de student instrumentaal en vocaal op solowerk, maar ook op werken die hij in samenspel ten gehore moet brengen. De opleiding toetst de student Jazz/pop aanvullend op zijn vermogen tot improviseren. De student Compositie moet eigen werk laten horen en krijgt een improvisatieopdracht. Ook studenten Kerkmuziek krijgen een improvisatie-opdracht.

Voor Historische instrumenten organiseert de opleiding een hele toetsweek, waarbij aspirant-studenten een langere tijd met elkaar en met hun mogelijke medestudenten en docenten doorbrengen. Zo kan de opleiding een meer valide uitspraak doen of de aspirant-studenten een onderzoekende grondhouding aan de dag leggen/kunnen leggen ten aanzien van de historisch geïnformeerde uitvoeringspraktijk. Dit acht het auditteam een goede methode.

De student Musician 3.0 krijgt een assessment/een integrale toets waarin de opleiding de instrumentale/vocale vaardigheden toetst (spelen), de kwaliteit van het eigen werk van de student (maken) en zijn vermogen om eigen werk op een vernieuwende manier te presenteren (communiceren). Daarmee is het toelatingsonderzoek een realistische afspiegeling van de eisen die de opleiding en de beroepspraktijk aan de student stellen.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de toelatingsexamens van de klassieke richtingen vocaal en instrumentaal vrij traditioneel van opzet zijn in tegenstelling tot bij de andere richtingen. Alleen bij historische instrumenten gebeurt er iets bijzonders. Het auditteam geeft UC in overweging mee ook voor de andere toelatingsexamens na te denken over een andere invulling van de toetsing waarin de creativiteit/artisticiteit van de instromer tot uiting komt.

▪ M&T

Studenten die toegelaten willen worden tot een van de afstudeerrichtingen M&T moeten o.a. drie zo divers mogelijke werkstukken inleveren samen met een motivatiebrief. Op basis van deze opdrachten en een uitgebreide theoretische toets, volgt al dan niet een toelatingsexamen. In een toelatingsgesprek toetst de opleiding de werkwijze van de student bij het maken van het ingeleverde werk, zijn kennis en of de student voldoende aanleg heeft en ontwikkelbaar is binnen de driehoek klankontwerp – muziekontwerp – systeemontwerp. Op basis hiervan adviseert de opleiding de studenten die zij toelaat zich in te schrijven voor een bepaalde afstudeerrichting.

M&T wil goed zicht (blijven) houden op de validiteit en betrouwbaarheid van de toelatingen en het voorspellend vermogen van de toelatingsprocedure. Daarom analyseert M&T over een langere periode de data en leeruitkomsten van de toegelaten studenten. Zo kan M&T waar gewenst/nodig de toelatingsprocedure bijsturen. Dat is een sterk punt.

Het auditteam is van oordeel dat UC en M&T met de toelatingsprocedure zorgen dat alleen die studenten die de potentie hebben de studie met succes af te ronden, met de opleiding mogen starten.

Beide *schools* beschikken over een vooropleiding, die is geënt op het didactisch concept van de opleiding. De vooropleiding speelt voor aspirant-studenten een belangrijke rol in de aansluiting van het programma op de kwalificaties van de instromende studenten.

Voor de scholing van jongtalenten (tot 19 jaar) werkt UC samen met de Academie Muzikaal Talent.

Weging en Oordeel

UC en M&T hanteren bij de aanname van de studenten voor de verschillende afstudeerrichtingen een zorgvuldige en bij het soort afstudeerrichting passende toelatingsprocedure. Daarmee zorgen zij ervoor dat alleen die studenten die de potentie hebben de studie met succes af te ronden, met de opleiding mogen starten.

De vooropleidingen van UC en M&T zorgen voor een goede voorbereiding op de toelating. Sterk punt is ook het onderzoek dat M&T uitvoert om de validiteit en betrouwbaarheid en de voorspellende waarde van de toelatingsprocedure te bewaken.

Het auditteam beoordeelt deze standaard met een 'goed' voor UC en M&T.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het personeel is gekwalificeerd en de omvang er van is toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De feitelijk bij het personeel aanwezige expertise sluit aan bij de eisen gesteld aan een hbo-opleiding.

Bevindingen

De afstudeerrichtingen van UC en M&T worden verzorgd door gekwalificeerde en gedreven teams. De docenten beschikken met elkaar over een breed en gevarieerd palet aan kennis en expertise. De meeste docenten hebben naast hun baan als docent als professional werk in de beroepspraktijk. Hun rijke ervaringen en inzichten zijn van grote waarde voor het ontwikkelen van (nieuwe) afstudeerrichtingen, curricula, onderzoeksthema's en werkvormen. Alle docenten zijn individueel onderdeel van een professioneel-netwerk-in-beweging en brengen daar ook hun studenten mee in aanraking.

Uit de evaluaties en de gesprekken met studenten, blijkt dat zij de kwaliteit van hun docenten zeer waarderen. Een aantal studenten meldde in het auditgesprek, dat zij vanwege een bepaalde docent specifiek voor de HKU hebben gekozen.

Het spreken van Engels is een aandachtspunt voor sommige docenten UC die les moeten geven aan internationale studenten. Omdat het gaat om een derde van het totale aantal studenten, beveelt het auditteam UC aan daar (meer) aandacht aan te (blijven) schenken, bijvoorbeeld in de vorm van coaching en professionalisering. Bij M&T speelt dit probleem niet/ minder, omdat er (nog) weinig internationale studenten in de bacheloropleiding instromen.

De opleiding wil de visie van HKU 'nieuwe verbindingen, nieuwe toepassingen' gestalte geven door docenten grotere aanstellingen te geven en breder in te zetten; minimaal op twee expertisegebieden. De opleiding zoekt daarom docenten met meervoudige specialismen. In dit kader hebben studieleders in de functioneringsgesprekken een 'schouw' uitgevoerd om alle specialismen goed in kaart te brengen.

De opleiding beoogt met de grotere aanstellingen, dat docenten vaker aanwezig zijn en zodoende het gesprek kunnen voeren over onderwijsontwikkeling, samenhang, onderzoek, innovatie, multi- en interdisciplinaire projecten en gebruik kunnen maken van elkaars expertise. De verhuizing van M&T naar Utrecht is in het licht van laatstgenoemde aspecten ook belangrijk.

Ook streeft de opleiding naar een toename van jonge docenten om de continuïteit en de bijbehorende vernieuwingsdrang te waarborgen en wil zij meer vrouwen aantrekken om de meer diversiteit te bewerkstelligen.

Daarnaast blijft de opleiding in hun specialisatie vooraanstaande gastdocenten inzetten voor kleine(re) onderdelen in het programma.

De docenten volgen individuele of gezamenlijke (interne en externe) professionaliserings-/scholingstrajecten. HKU organiseert ook zelf cursussen, coaching en maatwerktrajecten. In elk functioneringsgesprek komen de specifieke ontwikkelvragen van de docent aan de orde. Elke nieuwe docent met een vast dienstverband volgt de in company training 'Didactische bevoegdheid' van het Expertise Centrum Educatie van HKU, waarin de Basiskwalificatie Examineren (BKE) is opgenomen.

Ten tijde van de audit beschikte 67,4% van de docenten over een mastergraad en had 2% een PhD. De opleiding streeft ernaar dat alle docenten met een vast dienstverband in 2020 over minimaal een mastergraad beschikken.

Het ontwikkelen van de onderzoeksvaardigheden van docenten is een ander speerpunt van de opleiding. Op dit moment is er nog een grote diversiteit onder de docenten in hoe zij aankijken tegen onderzoek binnen de opleiding en hoe zij zelf onderzoek doen. Dit varieert van onderzoek doen in het kader van het 'maken' tot onderzoek naar eigen ontwikkeling/reflecteren op het eigen 'spelen'.

In samenwerking met het HKU Expertisecentrum voor Onderzoek en Innovatie en de lectoraten zijn 19 docenten bezig hun onderzoekscompetenties op een hoger plan te brengen.

Het is de bedoeling dat de docenten hun professionalisering op het gebied van onderzoek vervolgens gaan inzetten in de begeleiding van de studenten. Dat acht het auditteam op basis van hetgeen het gezien heeft van de opzet, inhoud en het niveau van de huidige afstudeeronderzoeken van UC studenten, heel belangrijk

Docenten M&T hebben door de aard van de opleiding vanzelfsprekend al een onderzoekende houding. M&T kent ook een eigen onderzoeksprogramma 'Muziekontwerp'. (Zie standaard 2.) Daarnaast zijn vier docenten van M&T actief betrokken bij een nieuw lectoraat dat zich focust op de rol van onderzoek in creatieve maakprocessen en bij de invulling van het programma van dit lectoraat. Tevens zijn docenten M&T betrokken bij het nieuwe lectoraat 'Interactive Narrative Design', dat in mei 2016 van start is gegaan.

UC werkt intensief samen met het lectoraat 'Kunst en Professionalisering', waar Muzische Professionalisering centraal staat. Dit programma versterkt de muzische dimensie in onderwijs en opleidingen door het makerschap bij docenten en opleiders aan te wakkeren. Dit lectoraat is actief betrokken bij onderwijsinnovaties en docentprofessionalisering.

Docenten UC en M&T hebben ook zitting in de kenniskring van het lectoraat Performatieve Maakprocessen.

In totaal participeren vanuit UC 10 docenten (0,9 fte) en vanuit M&T 22 docenten (1,5 fte) in de kenniskringen en onderzoeksprogramma's.

Weging en Oordeel

De opleiding wordt verzorgd door gekwalificeerde en gedreven teams. De meeste docenten hebben naast hun baan als docent als professional werk in de beroepspraktijk. Hun rijke ervaringen en inzichten zijn van grote waarde voor het curriculum. Alle docenten zijn individueel onderdeel van een professioneel-netwerk-in-beweging en brengen ook hun studenten daarmee in aanraking.

De docenten volgen individuele en/of gezamenlijke professionaliserings-/scholingstrajecten. Professionalisering op het gebied van onderzoek is een belangrijk speerpunt voor met name docenten UC. Docenten van UC en M&T participeren in de kenniskringen van de verschillende lectoraten van HKU en doen daar relevant onderzoek.

Het spreken van Engels is een aandachtspunt voor sommige docenten UC die les moeten geven aan internationale studenten. Daar moet UC (meer) aandacht aan (blijven) schenken, bijvoorbeeld in de vorm van coaching en professionalisering.

Zowel de studenten UC als de studenten M&T zijn zeer tevreden over de kwaliteit van hun docenten.

Het auditteam beoordeelt deze standaard op grond van bovenstaande sterke punten en met inachtneming van enkele ontwikkelpunten voor UC als 'goed' voor UC en M&T.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De opleiding Muziek was ten tijde van de audit gehuisvest op drie locaties: Utrecht (UC), Hilversum (M&T) en Amersfoort (afstudeerrichting Beiaard).

UC biedt haar lessen in Utrecht aan in twee historische gebouwen op Mariaplaats, waar voor alle afstudeerrichtingen voldoende les- en oefenruimte beschikbaar is met het benodigde instrumentarium. Musician 3.0 heeft een aantal eigen lokalen voor de groepslessen hoofdvak. Voor Jazz/pop zijn de les- en oefenruimten goed geïsoleerd.

UC beschikt tevens over twee flinke zalen voor bijvoorbeeld presentaties, concerten en eindexamens, een kapel en een intieme zaal voor kamermuziek. Daarnaast maken UC en M&T gebruik van een brede range aan externe faciliteiten in Utrecht en daarbuiten.

De gebouwen van UC zijn zeven dagen per week open voor studenten en docenten: van maandag tot en met vrijdag van 8:00-22:00 en op zaterdag en zondag van 10:00-18:00. Er zijn open studioruimten die toegankelijk zijn zonder sleutel. Dat is allemaal goed geregeld. De beschikbaarheid van de lokalen voor zelfstudie en samenspel staat op piektijden wel onder druk. De studenten kunnen lokalen reserveren via het digitale reserveringssysteem Asimut, waar ze ook van huis uit op kunnen inloggen. De studenten die het auditteam sprak, waren hierover tevreden. Ze moeten er wel altijd vlug bij zijn, aldus de studenten. Studenten kunnen tegen gereduceerd tarief ook ruimten huren bij Parnassos, het cultuurcentrum van de Universiteit Utrecht.

Op de locatie van UC zijn geavanceerde ICT-voorzieningen en er is een goed geoutilleerde mediatheek/bibliotheek waar studenten o.a. bladmuziek kunnen lenen. Ook is er een uitleenservice voor gespecialiseerde apparatuur, zoals microfoons, mixers, opnameapparatuur en versterkers.

Daarnaast kunnen alle studenten UC en M&T gebruik maken van de bibliotheek van de Universiteit Utrecht, waar de afdeling Muziekwetenschap over een relevante collectie beschikt.

Per 1 juli 2016 verhuist M&T naar het HKU-gebouw aan de Ina Boudier-Bakkerlaan (IBB) in Utrecht. Specifiek voor M&T is op deze locatie een nieuw studiocomplex ingericht volgens de nieuwste inzichten qua methodiek en technologie op dit gebied. Daarbij horen ook geavanceerde computers en een snelle internetverbinding tussen de studiofaciliteiten van UC en het nieuwe studieccomplex van M&T. Door de verhuizing kunnen de studenten van UC en andere opleidingen van HKU profiteren van de aanwezigheid van deze voorzieningen. De materialen uit de bibliotheek/mediatheek van Hilversum verhuizen mee naar Utrecht. Daarnaast kan M&T gebruik maken van de faciliteiten die reeds op de locatie IBB aanwezig zijn, waaronder diverse professioneel uitgeruste werkplaatsen, labs, ateliers en studio's.

Studenten Beiaard hebben in Amersfoort toegang tot de carillons van het Belgenmonument en de Onze Lieve Vrouwentoren.

Het is de ambitie van HKU om door de stad Utrecht heen een 'kralensnoer' van hoogwaardige laboratoria, werkplaats- en studiovoorzieningen te creëren, waarin actuele technologieën voor alle studenten en medewerkers toegankelijk zijn.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de voorzieningen van UC en M&T het goed mogelijk maken dat de studenten het programma kunnen volgen. De voorzieningen en de 'makersmentaliteit' van de opleiding passen bij elkaar. Er zijn voldoende (eigen) lokalen met het benodigde instrumentarium voor de studenten UC. Via Asimut is het mogelijk zeven dagen per week ruimten te reserveren.

De ICT- en bibliotheek-/mediatheekvoorzieningen van UC bieden de studenten veel materiaal en geavanceerde apparatuur ter ondersteuning bij de studie.

Ten tijde van de audit waren de studio-, ICT- en bibliotheekvoorzieningen van M&T in Hilversum up to date. Met de verhuizing naar de locatie Utrecht gaat M&T er met het nieuwe studiefaciliteit en de daar reeds aanwezige goede voorzieningen zelfs nog verder op vooruit.

Het auditteam beoordeelt de huisvesting en de materiële voorzieningen voor UC en M&T als 'goed'.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.
--

Bevindingen

Studiebegeleiding

Professionele begeleiding speelt in de opleiding een cruciale rol. Spil in deze begeleiding is het tutoraat. Alle studenten krijgen begeleiding van een tutor, die de studenten individueel en in de groep begeleidt.

De tutores hebben een deels informerende, deels spiegelende en deels signalerende functie met betrekking tot o.a. de studievaardigheden, studie- en beroepshouding, individuele ontwikkeling en studievoortgang. De tutor geeft ook lessen en workshops op het gebied van studievaardigheden, beroepsvaardigheden, beroepsoriëntatie, profilering en presentatie. De tutor kijkt ook met de student mee naar de invulling van de Individuele Studie Activiteiten (ISA) en de leerdoelen die de student in dit kader opstelt.

Naast de studievoortgangsbegeleiding stelt UC vanaf studiejaar 2015-2016 aanvullende begeleiding beschikbaar in de vorm van studietoetscoaching. De studietoetscoach is een ervaren professional die de student begeleidt bij het kritisch leren reflecteren op het eigen werk en op de eigen ontwikkeling. De studietoetscoach spreekt met de student ook over wat hij leert in de opleiding en wat hij leert in zijn eigen praktijk en verbindt dit met elkaar. Dat is waardevol voor de student.

Tijdens de (educatieve) stage krijgt de student begeleiding van docenten van de opleiding in de vorm van coaching on the job.

Naast de tutor en de studietoetscoach kent de opleiding/HKU een decaan, een vertrouwenspersoon en een ombudsman, naar wie studenten toe kunnen met o.a. problemen van persoonlijke aard.

Vanwege de grote fysieke en psychologische inspanningen die UC-studenten (moeten) leveren, biedt UC binnen het opleidingstraject 'Professionele gezondheid' modules aan die gericht zijn op een mentaal en fysiek gezonde studiehouding. Op de locatie UC is een Alexandertherapeut aanwezig voor studenten met fysieke klachten.

De studenten van UC en M&T zijn zeer tevreden over de studiebegeleiding. De deuren staan altijd voor hen open en de lijnen tussen studenten en tutores, studietoetscoaches en andere docenten zijn heel kort. 'Vooral in het eerste studiejaar houden de tutores je goed in de gaten', aldus de studenten. Daarbij letten ze ook op gezondheid en fysieke klachten.

Zoals al onder standaard 4 is beschreven, zouden de tutores van de studenten Musician 3.0 nog meer mogen letten op overbelasting.

Informatievoorziening

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de studenten de informatie via verschillende kanalen krijgen. Naast de digitale informatiedeling via e-mail en de studentenportal op de HKU-website is er een maandelijkse nieuwsbrief en een maandelijkse activiteitenkalender met onder andere aankondigingen van concerten, masterclasses, events en bijeenkomsten.

Het Student Service Centrum (SSC) van HKU geeft breed voorlichting, informatie, begeleiding en advies over zaken als inschrijving, toelating, studievertraging en -onderbreking, studeren met een functiebeperking, studeren in het buitenland et cetera.

Studieresultaten worden HKU-breed bijgehouden in Osiris, het student- en studie-informatiesysteem waarmee de opleiding de inschrijving en studievoortgang van studenten registreert. Studenten kunnen via internet hun studievoortgang en resultaten bekijken.

Daarnaast gebruiken de docenten van M&T ORION als kwalitatief en kwantitatief systeem voor monitoring van de studievoortgang en het geven van feedback aan de student.

Om de informatievoorziening verder te verbeteren, zijn met ingang van studiejaar 2015-2016 alle modulebeschrijvingen opgenomen in Osiris. Modulebeschrijvingen zijn tevens gepubliceerd op de studentenportal van HKU. De betreffende docenten hebben voor elke module o.a. de leerdoelen, werkvormen en wijze van toetsing inzichtelijk gemaakt.

Weging en Oordeel

De opleiding borgt de studievoortgang van de studenten o.a. door de inzet van een tutor en studiecoach. Studenten zijn zeer tevreden over de begeleiding.

De studenten krijgen via verschillende kanalen de benodigde informatie.

Het auditteam komt op basis hiervan tot het oordeel 'goed' voor deze standaard voor UC en M&T.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Toelichting NVAO: De opleiding bewaakt de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige evaluaties. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen. Bij de interne kwaliteitszorg worden de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

De opleiding voert op basis van het HKU Kwaliteitsplan een duidelijk kwaliteitsbeleid uit en volgt daarbij de PDCA-cyclus. De opleiding evalueert de uitvoering van haar plannen regelmatig met de studenten, docenten, werkveld, alumni en vakgenoten en stelt waar nodig/gewenst bij.

Studenten worden o.a. verzocht mee te werken aan een digitale en schriftelijke enquête waarin de opleiding het onderwijs op modulenniveau evalueert. Daarnaast vraagt de opleiding de studenten deel te nemen aan de jaarlijkse Nationale Studenten Enquête (NSE). Studenten nemen verder deel aan het klassenvertegenwoordigersoverleg, het tweemaandelijks overleg van de Opleidingscommissie en de overleggen van de Centrale Medezeggenschapsraad. Ook docenten participeren in de twee laatstgenoemde commissies.

Daarnaast spreken studieleiders informeel met groepen studenten, bijvoorbeeld in de vorm van een Denktank, met de studenten Musician 3.0 over de samenhang van het programma. De opleiding beschouwt de informele en formele gesprekken met de studenten als waardevol naast de officiële studentenquêtes.

Docenten M&T vergaderen drie maal en docenten UC vijf maal per jaar. In deze vergaderingen spreken studieleiders en docenten met elkaar over de opzet, inhoud en kwaliteit van de opleiding. Ook vullen de docenten iedere twee jaar een Medewerkerstevredenheid-enquête in. De opleiding spreekt met het werkveld over de kwaliteit van de opleiding in de werkveldcommissies van UC en M&T en bij de stages, projecten en de beoordeling van eindexamens.

De alumni van de opleiding kunnen hun oordeel over de kwaliteit van de opleiding kenbaar maken via de Kunstenmonitor. Daarnaast houdt M&T tweejaarlijks een alumni-enquête gekoppeld aan een alumnidag. UC hield recent een onderzoek onder afgestudeerde zangers. Ook nodigen UC en M&T alumni uit voor gastlessen, masterclasses en/of bij examens. De examencommissie is nauw betrokken bij de kwaliteit van de opleiding, zo is tijdens de audit gebleken. De commissie heeft een duidelijke jaaragenda opgesteld en is daarmee daadkrachtig aan de slag gegaan. (Zie hierover verder onder standaard 10.)

Naar aanleiding van de evaluaties en gesprekken stellen UC en M&T verbeterplannen op, die zij vervolgens uitvoeren. Onderwijsverbeteringen hebben doorgaans betrekking op een volgend cohort. Dat is voor studenten niet altijd goed zichtbaar. UC en M&T streven ernaar dat de plannen inclusief wie, wat, wanneer gaat doen duidelijk worden gecommuniceerd. Zo hangt er bijvoorbeeld in elke lift van de twee gebouwen van UC een lijst met de actuele verbeterplannen. Deze lijst verschijnt ook op de portal. M&T publiceert 1 à 2 maal per jaar de uitkomsten van de NSE. Binnen M&T zijn de lijnen tussen tutoeren en studenten heel kort.

Voorbeelden van recent getroffen maatregelen zijn de aandacht voor het ontwikkelen respectievelijk verdiepen van ondernemerschap bij UC en M&T, de verbetering van de samenhang in het curriculum Musician 3.0, verbetering van de opzet van de muziekstudio's en het bijbehorende reserveringssysteem bij M&T, de vernieuwde opzet van het vierde jaar en het bieden van aanvullende onderwijsactiviteiten voor excellente studenten bij M&T.

Weging en Oordeel

De opleiding bewaakt de kwaliteit van de opleiding goed aan de hand van mondelinge en schriftelijke evaluaties onder studenten, docenten, werkveld, alumni en vakgenoten. Op basis van de uitkomsten treft de opleiding verbetermaatregelen, waarover zij duidelijk communiceert.

Het auditteam beoordeelt deze standaard als 'goed' voor UC en M&T.

4.6. Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

De bacheloropleiding Muziek baseert zich voor het toetsen en beoordelen op de afspraken die zijn vastgelegd in het HKU toetskader. De opleiding heeft dit toetskader samen met de andere opleidingen van de *schools* HKU Utrechts Conservatorium respectievelijk HKU Muziek en Technologie gespecificeerd in een toetsplan voor UC en een toetsplan voor M&T. UC en M&T stellen hun toetsplan waar nodig jaarlijks bij.

▪ UC

De toetsen van de propedeuse zijn gericht op het toetsen van de basiskennis en –vaardigheden en hebben als doel te bepalen of de student voldoende potentie heeft zich te ontwikkelen tot duurzame professional. De feedback van de docent moet de student (zelf)inzicht bieden in hoe hij zich verhoudt tot het toekomstig beroep en de eindkwalificaties.

In de daarop volgende jaren toets de opleiding (de toename van) het vereiste beheersingsniveau van kennis en vaardigheden van de student. In de projecten toetst de opleiding de interactie van de student met het werkveld.

In de laatste fase (profilering) toetst de opleiding de wijze waarop de student zich verhoudt tot zijn specifieke profiel.

De docenten geven de studenten gedurende de studie voortdurend feedback op hun ontwikkeling.

Het auditteam is van oordeel dat de manier van toetsen en beoordelen en het voortdurend geven van feedback passend is bij een kunstvakopleiding Muziek.

▪ M&T

In de oriëntatie/scholingsfase toetst de opleiding de beheersing van de kennis en vaardigheden afzonderlijk en/of binnen de realisatie van een eenvoudige maakopdracht. Het behalen van deze toetsen is voorwaardelijk om volgende stappen te kunnen zetten in het zich eigen maken van de verschillende elementen van de structuren die onderdeel zijn van muziek-, klank- en systeemontwerp.

In de confrontatiefase toetst de opleiding de uitvoering van de projecten inclusief de bijbehorende theorie. Theorie en special basics worden eerst getoetst in deeltentamens. Daarna volgt een summatieve toets van de gehele module. Studenten moeten hun ontwerpkeuzes en ontwerpstrategie kunnen beargumenteren en krijgen daarop ook feedback van de docenten en medestudenten/peers.

In het derde studiejaar is ook de beoordeling van de stage een kenmerkend toetsmoment, waarbij de beheersing van de vakmatige competenties aan de orde komen. Tevens toetst de opleiding de onderzoeksvaardigheden en de schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid van de student via het paper dat hij moet schrijven.

Aan het einde van de eerste drie studiejaar vindt een integratieve eindpresentatie plaats, waarin de student moet reflecteren op zijn artistieke en professionele ontwikkeling tijdens het afgelopen jaar en zijn visie moet geven op het komende jaar.

Het auditteam is van oordeel dat de manier van toetsen en beoordelen en de rol van feedback daarin, passend is bij de afstudeerrichtingen van Muziek en Technologie.

(Zie voor de toetsing in het vierde studiejaar onder het kopje 'afstuderen'.)

Borging validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding op verschillende manieren de validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid van het toetsen en beoordelen borgt:

- de opleiding heeft in de modulebeschrijvingen voor de studenten transparant gemaakt op welke manier en aan de hand van welke doelen en criteria zij de module toetst;
- de docenten hebben op basis van de leerdoelen met elkaar beoordelingsformulieren opgesteld met beoordelingscriteria;
- de onderwijskundige van UC heeft een zogenoemde toets APK opgesteld: een checklist of alle aspecten die relevant zijn voor het toetsen en beoordelen afgedekt zijn;
- de opleiding maakt veel gebruik van integrale toetsen om de voortgang richting de beoogde eindcompetenties te kunnen monitoren;
- de opleiding zorgt voor intersubjectiviteit in de beoordeling door toepassing van het zogenoemde 'meer-ogen-principe';
- de opleiding betreft ook het werkveld bij de beoordeling en zet externe deskundigen in als adviserend lid bij tentamencommissies;
- de docenten hebben zich geschoold op het vlak van het proces van toetsen en beoordelen en het expliciteren van leerdoelen en toetscriteria;
- de examencommissie bewaakt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen op een proactieve en reactieve wijze. (Zie verder onder het kopje Examencommissie);

Het auditteam heeft zelf een steekproef van toetsen bekeken. Uit de bestudeerde toetsen blijkt een opbouw in complexiteit over de jaren heen en voldoende variatie in de toetsen. Het is voor de studenten duidelijk wat ze moeten doen. De beoordeling van de schriftelijke toetsen was correct uitgevoerd.

Het auditteam is ook aanwezig geweest bij de beraadslaging van de eindexamencommissies over de eindproducties/eindpresentaties van studenten van de verschillende afstudeerrichtingen UC en M&T:

- UC

Het auditteam achtte de traceerbaarheid van het gezamenlijk oordeel en de weging niet altijd even helder bij UC. Het auditteam constateerde bijvoorbeeld een verschil in uitvoeringsniveau tussen twee altvioolstudenten, terwijl het uiteindelijk cijfer maar 0,5 punt verschilde en de student die in de optiek van het auditteam niet sterk was in haar uitvoering, toch een 8,5 kreeg. Ook kregen twee studenten een eindoordeel Voldaan respectievelijk een 7 terwijl één respectievelijk twee van de examinatoren enkele competenties met een onvoldoende beoordeelden. Het auditteam beveelt UC aan hierover heldere afspraken te maken en deze afspraken vast te leggen. Het is belangrijk dat voor alle betrokkenen – studenten en docenten – duidelijk is i) of de ene competentie zwaarder weegt dan een andere competentie binnen het tentamen/examen en of dat per student ook kan verschillen, ii) of een student op een van de onderdelen/competenties onvoldoende mag scoren.

Bij de bijgewoonde eindexamens heeft het auditteam niet altijd gehoord, dat de student naast het eindoordeel ook uitgebreide feedback kreeg op basis van hetgeen de verschillende examinatoren noteerden in de onderliggende beoordelingsformulieren. Het auditteam acht het belangrijk dat dit altijd gebeurt, omdat dit leerzaam is voor student in het licht van zijn verdere ontwikkeling.

- M&T

De beoordeling van het Personal Development Plan (PDP) van de afstudeerders M&T verliep volgens een vrij strak protocol aan de hand van een duidelijk beoordelingsformulier. De twee commissies die het auditteam aan het werk zag, werkten op een nagenoeg vergelijkbare wijze. De gegeven beoordeling kwam overeen met het beeld dat het auditteam van de student kreeg. De examinatoren merkten zelf over het beoordelingsformulier nog op, dat zij de beoordeling van de artistieke component misten. Het auditteam beveelt M&T aan na te gaan waar die artistieke competentie wel aan de orde komt en of het terecht is dat deze bij het PDP niet wordt meegewogen.

Examencommissie

De examencommissie van de Bachelor of Music bestaat uit twee subcommissies, voor beide *schools* (HKU Utrechts Conservatorium en HKU Muziek & Technologie) één. Iedere subcommissie heeft een extern lid en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris.

De subcommissie van UC bewaakt de kwaliteit van de bacheloropleiding Docent Muziek en de bachelor- en masteropleiding Muziek van het UC. De subcommissie van M&T bewaakt de kwaliteit van de bachelor- en masteropleiding Muziek van M&T.

De examencommissie houdt op zowel proactieve als reactieve wijze toezicht op het toetsen en beoordelen. Zo geeft zij bijvoorbeeld advies aan de opleiding over het toetsplan en toetsprogramma en controleert zij steekproefsgewijs de kwaliteit van (schriftelijke) tentamens en tentamenopdrachten en de beoordelingsformulieren. De leden van de examencommissie bezoeken ook steekproefsgewijs 'eindexamens' en bestuderen de bewijslast van de studenten om het eindniveau van de opleiding te bewaken.

Daarnaast wijst de commissie jaarlijks de interne en externe examinatoren aan op basis van een lijst met criteria, waaronder toetsbekwaamheid en didactische opleiding. Van de externe examinerator vraagt de commissie korte biografieën op, waaruit hun (toets)deskundigheid moet blijken.

De commissie heeft een duidelijke jaaragenda opgesteld en is daarmee daadkrachtig aan de slag. De verbeterpunten die hierin aan de orde komen, bespreekt de commissie met de schooldirecteur i.c. de directeur van het Utrechts Conservatorium.

De leden van de examencommissie zijn geschoold via HKU en bezoek aan congressen.

Het auditteam is op basis van bovenstaande en op basis van de gesprekken tijdens de audit van oordeel, dat de examencommissie een stevige rol vervult in het borgen van de kwaliteit van tentaminering en examinering.

Afstuderen

- UC

Klassiek en Jazz/pop

De studenten van de klassieke afstudeerrichtingen en Jazz/pop sluiten hun studie af met een aantal afstudeeropdrachten. Welke en hoeveel dat er zijn, verschilt per afstudeerrichting. Dit is duidelijk terug te lezen in het Onderwijs- en Examenreglement.

In elke afstudeeropdracht toetsen de examinatoren de realisatie van (een deel van) de competenties op eindniveau. In zijn totaliteit komen alle eindcompetenties één of meerdere malen (in samenhang) aan bod in de eindtoetsen.

De afstudeeronderdelen betreffen:

- eindproductie afstudeerproject – de studenten geven een concert, dat zij zelf samenstellen en organiseren. Ze spelen daarin solo en/of samen met anderen;
- eindproductie repertoireonderzoek – de studenten verdiepen zich in de composities van hun afstudeerprogramma en/of muziekstukken in de context hiervan en schrijven hierover twee verschillende teksten die voldoen aan de maatschappelijke eisen van professionele communicatie;
- leerplanwerkstuk – de studenten instrumentaal/vocaal geven in dit werkstuk hun visie op hun eigen leraarschap, lespraktijk en didactische aanpak of beschrijven een educatief project. Met ingang van 2016-2017 zal deze opdracht een andere invulling krijgen en meer gericht zijn op artistiek onderzoek;
- arrangeren – studenten maken een eigen arrangement en voeren dit samen met andere musici uit;
- compositie – studenten van de afstudeerrichting Compositie componeren een nieuw muziekstuk en laten dit uitvoeren;
- marketingplan – studenten schrijven in het kader van de module Marketing/Exposure een marketingplan.

Musician 3.0

De afstudeerfase van Musician 3.0 bestaat uit vier onderdelen van elk 12 EC: i) artistieke ontwikkeling, ii) stage, iii) productie/performance, iv) artistiek onderzoek. In zijn totaliteit komen alle eindcompetenties één of meerdere malen (in samenhang) aan bod in de toetsing van deze vier onderdelen.

Voor het artistiek onderzoek voeren de studenten op basis van een eigen onderzoeksvraag een onderzoek uit dat is gekoppeld aan en/of de basis vormt voor de eigen productie/performance. De student gebruikt de resultaten van zijn onderzoek voor zijn voorstelling.

De studenten sluiten hun studie af met een door hen zelf gemaakte productie/performance. Bij de uitvoering en vormgeving kunnen zij andere studenten/afgestudeerden van UC, M&T en andere kunstvakdisciplines betrekken. Studenten tonen in dit afstudeeronderdeel alle aspecten van maken, communiceren en spelen: ze componeren/arrangeren bijvoorbeeld muziek bij de voorstelling, doen de regie, repeteren/werken samen met anderen, organiseren, tonen daarin hun leiderschap et cetera.

▪ M&T

Het afstudeerprogramma van alle afstudeerrichtingen M&T wordt gevormd door:

- i) graduation projectportfolio - bij de beoordeling van de student kijken de docenten/examinatoren naar de kwaliteit van alle projecten die de student uitvoerde in het derde en vierde studiejaar;
- ii) supportive narrative – het verslag van het onderzoek dat de student uitvoerde naar een onderwerp dat hem fascineerde passend bij het profiel dat hij koos (maker - onderzoeker – ondernemer);
- iii) professional development plan (PDP) – een korte presentatie van de student op zijn eigen ontwikkeling, een reflectie op zijn onderzoek en de (voor hem) belangrijkste projecten en een vooruitblik op zijn professionele ambities voor de (nabije) toekomst.

In elk van de afstudeeronderdelen toetsen de examinatoren de realisatie van (een deel van) de competenties op eindniveau.

Studenten die kiezen voor een excellentietraject studeren af op twee van de drie profielen.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel dat UC en M&T op een valide en betrouwbare wijze toetsen en beoordelen met behulp van een passende mix aan toetsvormen of de studenten de competenties, kennis en vaardigheden op het vereiste niveau hebben gerealiseerd. In zijn totaliteit komen alle eindcompetenties één of meerdere malen (in samenhang) aan bod in de eindtoetsen van de verschillende afstudeerrichtingen.

Er is bij zowel bij UC als M&T sprake van een sterke ontwikkelingsgerichte feedbackcultuur.

De traceerbaarheid van de totstandkoming van het gezamenlijk eindoordeel bij de eindproducties/-presentaties van studenten UC en de weging vereist nog aandacht. Daarover moet UC heldere afspraken maken én vastleggen. De beoordeling van PDP van de afstudeerders M&T en de totstandkoming van het eindoordeel verliep voor het auditteam helder.

De examencommissie vervult een stevig rol in het borgen van de kwaliteit van tentaminering en examinering en houdt op een proactieve en reactieve wijze toezicht. De commissie is goed georganiseerd en werkt op basis van een duidelijke jaaragenda.

Het auditteam komt op basis van bovenstaande – stevig examencommissie, toetssysteem is op orde, maar het maken en vastleggen van heldere afspraken rondom de totstandkoming van de gezamenlijke eindoordeelen vereist nog aandacht – tot het oordeel 'voldoende' voor UC voor deze standaard.

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor M&T op grond van de sterke punten – stevige examencommissie, valide, betrouwbaar en inzichtelijk toetssysteem, strakke protocollen bij de (eind)examens - als 'goed'.

4.7. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren

Uit de Kritische Reflectie en gesprekken tijdens de audit is gebleken dat veel afgestudeerden van de opleiding werkzaam zijn in een breed, divers werkveld. UC en M&T konden aan de hand van het profiel en de karakteristiek van de opleiding aansprekende voorbeelden geven van succesvolle afgestudeerden: alumni met een duidelijke eigen signatuur, die zich duurzaam/blijvend ontwikkelen, ondernemend zijn, onderzoekend zijn, (samen) nieuwe werken maken, inter- en multidisciplinair samen werken, internationaal actief zijn.

Jaarlijks stromen afgestudeerden door naar masteropleidingen van HKU of andere hogescholen. De alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld die het auditteam sprak, meldden dat de opleiding over het algemeen voldoende basis biedt om te starten op de arbeidsmarkt. Alleen de zakelijke kant/ondernemerschap behoefde voor de door het auditteam geïnterviewde alumna UC meer aandacht. (Zie standaard 2.) Daarvoor had zij na afloop van de studie nog een korte opleiding moeten volgen.

Alle alumni hadden werk in een gemengde beroepspraktijk: ze traden op, gaven les, verzorgden workshops, hadden een eigen bedrijf opgericht of werkten in een (eigen) studio.

Eigen oordeel auditteam gerealiseerd niveau

Om zich een beeld te vormen van het gerealiseerde niveau heeft het auditteam van vier studenten die in 2014- 2015 afstudeerden in de verschillende afstudeerrichtingen UC en M&T alle beschikbare eindwerken bestudeerd (o.a. Dvd's met praktijkexamens, arrangementen, leerplanwerkstukken, repertoire-onderzoek, projectportfolio's). Daarnaast heeft het auditteam van elf studenten uit verschillende afstudeerrichtingen UC en M&T die in juni 2016 afstudeerden eindpresentaties/-producties bijgewoond en schriftelijke eindwerken bestudeerd voor zover die reeds beschikbaar en beoordeeld waren.

▪ UC

De leerplanwerkstukken en repertoire-onderzoeken die het auditteam inzag, waren zeer divers van inhoud en kwaliteit. De studenten hadden hierin naar het oordeel van het auditteam (te) veel vrijheid gekregen en de leerplannen waren vrij traditioneel ingestoken; weinig innovatief. Ook de artistieke onderzoeken van studenten Musician 3.0 waren divers. Zoals al onder standaard 3 is beschreven, deed één van de studenten onderzoek op basis van zes verschillende vragen. Zoals al onder standaard 3 en 6 is beschreven zijn de docenten daarin zelf ook nog zoekend. Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding op korte termijn een passende vorm voor het onderzoek vindt en duidelijke richtlijnen opstelt.

Het auditteam beoordeelde de werkstukken met een voldoende tot goed. Eén leerplanwerkstuk beoordeelde het auditteam als onvoldoende en één artistiek onderzoek was nog niet goedgekeurd door de docenten i.c. moest nog verbeterd worden.

Het auditteam beoordeelde het technisch en artistiek niveau van het eigen optreden van de studenten instrumentaal/vocaal met een krappe voldoende tot een goed, zeer goed. Er was ook verschil te zien in de keuze van het repertoire en de variatie en durf hierin, in de presentatie en de (mate van) samenwerking met andere musici.

In de nieuwe compositie was een degelijk vakmanschap zichtbaar van de afstudeerder Compositie. Het leverde naar het oordeel van het auditteam een concert op met een grote diversiteit aan genres. De insteek was wel vrij traditioneel; kan wat innovatiever.

Het auditteam beoordeelde één van de voorstellingen van de studenten Musician 3.0 als voldoende en één als twijfelachtig. De docenten beoordeelden de laatstgenoemde student eveneens laag, maar nog wel voldoende. Het auditteam concludeerde dat de student wel potentie had, maar dat hij ogenschijnlijk te weinig tijd had genomen om zijn stuk in te studeren met medestudenten en waar nodig nog bij te stellen. Als hij dat had gedaan, had de voorstelling beter uit de verf kunnen komen.

Het auditteam is op grond van de bestudeerde eindwerken van oordeel, dat de afgestudeerden van UC als startend beroepsbeoefenaar i.c. musicus in hun denken en handelen/optreden voldoen aan hbo-bachelorniveau.

- M&T

De graduation projectportfolio's en supportive narratives die het auditteam inzag, waren over het algemeen van een goed niveau. De studenten hadden interessante en voor de beroepspraktijk relevante, innovatieve projecten uitgevoerd. De onderzoeken die aan (een deel van) deze projecten ten grondslag lagen, waren op een degelijke manier uitgevoerd. Eén van de onderzoeken tendeerde al naar een onderzoek op masterniveau.

Ook de presentaties van het Professional Development Plan (PDP) die het auditteam bijwoonde waren van een ruim voldoende tot zeer goed niveau. Hierin schetste de student in 15 minuten een duidelijk beeld van zijn eigen ontwikkeling. De studenten reflecteerden veelal goed en waar nodig ook kritisch op hun eigen onderzoek en gaven duidelijke voorbeelden van de (voor hen) belangrijkste projecten. Ook lieten zij zien dat zij goed hadden nagedacht over hun mogelijke vervolgstappen, hun professionele ambities voor de (nabije) toekomst en de kennis en vaardigheden die zij nog wilden verwerven. Op de vragen van de examinatoren om extra toelichting, gaven zij een helder antwoord.

Drie van de vier studenten die het auditteam zag, studeerden af op twee profielen. Zij toonden aan dat zij beide profielen op het vereiste niveau hadden kunnen afsluiten.

Het auditteam is op grond van de bestudeerde eindwerken van oordeel, dat de afgestudeerden van M&T vakbekwame, innovatieve en ondernemende muziektechnologen zijn die op een goed niveau kunnen denken en handelen in een zeer breed en voortdurende veranderend werkveld.

Weging en Oordeel

- UC

Studenten hebben in hun eindproducties en in hun schriftelijke werk aangetoond dat zij op voldoende hbo-bachelorniveau kunnen functioneren als startend musicus in een brede beroepspraktijk. Veel afgestudeerden van UC zijn werkzaam in een gemengde beroepspraktijk of zijn doorgestroomd naar een masteropleiding. Daarmee tonen zij aan dat zij voldoende niveau hebben.

Het oordeel van het auditteam over het niveau van de verschillende eindwerken varieerde van een voldoende tot een goed. Het auditteam was over het algemeen positief over het technisch en artistiek niveau van de studenten tijdens de eindproducties. Eén voorstelling beoordeelde het auditteam als twijfelachtig. De eindproductie had beter uit de verf kunnen komen, als de student meer tijd had genomen om met zijn medestudenten te repeteren.

Het auditteam beoordeelde het schriftelijke eindwerk, op één leerplanwerkstuk na, met minimaal een voldoende.

Het auditteam komt op basis van bovenstaande bevindingen (niveau variërend van een voldoende tot een goed, met één twijfelachtige eindvoorstelling en één onvoldoende leerplanwerkstuk) tot het oordeel 'voldoende' voor UC voor deze standaard.

- M&T

Studenten hebben in hun graduation projectportfolio's, supportive narratives en de presentatie van hun Professional Development Plan aangetoond dat zij vakbekwame, innovatieve en ondernemende muziektechnologen zijn die op een goed hbo-bachelorniveau kunnen denken en handelen in een zeer breed en voortdurende veranderend werkveld.

Dat de afgestudeerden het beoogde niveau hebben gerealiseerd, wordt onderstreept door het feit dat veel studenten na afstuderen werk hebben gevonden als muziektechnoloog en/of zijn doorgestroomd naar een masteropleiding.
Het auditteam komt op basis van bovenstaande voor M&T tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditteam is van oordeel, dat de gekwalificeerde en gedreven docenten van UC en M&T ervoor zorgen dat studenten zich kunnen ontwikkelen tot musicus, componist of muziektechnoloog.

Het auditteam is zeer positief over M&T. M&T heeft een toekomstvisie en een duidelijk profiel richting de beroepspraktijk. Binnen UC is het auditteam het meest positief ook over de afstudeerrichtingen Jazz/pop en Musician 3.0.

UC

Het auditteam beoordeelde standaard 1 met betrekking tot de eindkwalificaties, standaard 3 met betrekking tot de inhoud van het programma, standaard 4 met betrekking tot de vormgeving van het programma, standaard 5 met betrekking tot de instroom, standaard 6 met betrekking tot het personeel, standaard 7 met betrekking tot de huisvesting en materiële voorzieningen, standaard 8 met betrekking tot studiebegeleiding en informatievoorziening en standaard 9 met betrekking tot de kwaliteitszorg met een 'goed'.

Het auditteam beoordeelde standaard 2 met betrekking tot de beroepsgerichtheid, standaard 10 met betrekking tot de toetsing en standaard 11 met betrekking tot het gerealiseerde niveau met een 'voldoende'.

Op grond van bovenstaande oordelen komt het auditteam – mede gelet op de beslisregels van de NVAO– een overall oordeel 'voldoende' voor UC.

M&T

Het auditteam beoordeelde standaard 3 met een excellent en de overige standaarden met een 'goed'.

Op grond hiervan komt het auditteam tot een overall oordeel 'goed' voor M&T.

6. AANBEVELINGEN

- Het auditteam beveelt de docenten van de klassieke afstudeerrichtingen van UC aan op zoek te gaan naar een andere i.c. meer innovatieve manier om met de grote westerse muziektraditie om te gaan en studenten aan te zetten tot breder repertoire onderzoek, dus ook naar 20^e en 21^e eeuwse muziek. Ook de manier van presenteren van de muziek aan en het communiceren met 'het publiek van morgen' behoeft verandering. Het auditteam beveelt de docenten van deze afstudeerrichtingen aan te onderzoeken hoe docenten van de afstudeerrichtingen Jazz/pop en Musician 3.0. aan deze aspecten invulling geven. Het auditteam beveelt de docenten aan deze gewenste innovatie van het onderwijs te vertalen naar hun didactisch concept en naar bijpassende werkvormen.
- Het auditteam beveelt UC aan in het curriculum expliciet tijd in te ruimen voor ondernemerschap en dit niet aan de vrije keuze van de student over te laten.
- Het auditteam geeft het UC in overweging ook in de afstudeerrichtingen Compositie, Koördirectie en Kerkmuziek aandacht te besteden aan het ontwikkelen van competenties op het gebied van educatie en het inbouwen van een educatieve stage in het licht van de actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk.
- Het auditteam beveelt de docenten UC aan door te gaan op de reeds ingeslagen weg met betrekking tot onderzoek en op korte termijn een besluit te nemen over passend onderzoek voor alle afstudeerrichtingen en duidelijke richtlijnen op te stellen voor studenten.
- Het auditteam beveelt UC aan binnen het curriculum meer expliciete aandacht te besteden aan het internationale werkveld en internationale ontwikkelingen. Het auditteam beveelt M&T aan alle studenten uit te dagen tot het opdoen van ervaring in het buitenland en/of aan internationale projecten mee te werken.
- Het auditteam geeft UC in overweging mee voor de toelatingsexamens van de klassieke afstudeerrichtingen vocaal en instrumentaal na te denken over een andere invulling van de toetsing waarin de creativiteit/artisticiteit van de instromer tot uiting komt.
- Het auditteam beveelt de tutoeren bij Musician 3.0 aan nog beter te letten op het gevaar voor overbelasting bij studenten.
- Het auditteam beveelt de docenten van UC aan heldere afspraken te maken over de weging met betrekking tot het eindoordeel en deze afspraken ook vast te leggen, zodat voor alle betrokkenen duidelijk is i) of de ene competentie zwaarder weegt dan een andere binnen het tentamen/examen en of dat per student ook kan verschillen, ii) of een student op een van de onderdelen/competenties onvoldoende mag scoren.
- De examinatoren M&T merkten zelf over het beoordelingsformulier op, dat zij de beoordeling van de artistieke component misten. Het auditteam beveelt M&T aan na te gaan waar die artistieke competentie wel aan de orde komt en of het terecht is dat deze bij het PDP niet wordt meegewogen.

Het auditteam beveelt UC aan studenten altijd feedback te geven op basis van hetgeen de verschillende examinatoren noteerden in de onderliggende beoordelingsformulieren. Het auditteam acht dit leerzaam voor studenten in het licht van hun verdere ontwikkeling.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen HKU HKU Utrechts Conservatorium hbo-bacheloropleiding Muziek voltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde eindkwalificaties	
Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties	G
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	V
Standaard 3. Inhoud programma	G
Standaard 4. Vormgeving programma	G
Standaard 5. Aansluiting programma	G
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	G
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	G
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	G
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	G
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	V
Gerealiseerde eindkwalificaties	
Standaard 11. Eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

Scoretabel paneloordelen HKU HKU Muziek en Technologie hbo-bacheloropleiding Muziek voltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde eindkwalificaties	
Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties	G
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	G
Standaard 3. Inhoud programma	E
Standaard 4. Vormgeving programma	G
Standaard 5. Aansluiting programma	G
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	G
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	G
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	G
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	G
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	G
Gerealiseerde eindkwalificaties	
Standaard 11. Eindkwalificaties	G
Algemeen eindoordeel	
	G

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Programma opleiding Bachelor of Music - HKU

Overzicht panelleden

Naam	Rol
Dhr. W. van Raaijen	Voorzitter
Mevr. N. Mulder	Lid
Dhr. W. Henderickx	Lid
Dhr. P.L. Perquin	Lid
J. van Oerle	Studentlid
Mevr. R. Versluis	Secretaris

Programma

Varianten:

Locatie: HKU Utrechts Conservatorium (k210), Mariaplaats 27, Utrecht

Datum locatiebezoek: 29 juni 2016

Programma opleiding Bachelor of Music - HKU

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
08.15 – 08.30	K210	Inloop & ontvangst auditpanel	
08.30 – 09.30	K210	Vooroverleg auditpanel	- vooroverleg - bestudering documenten ter inzage
09.30 – 10.30	K210	Opleidingsmanagement - Jos Schillings, directeur HKU Utrechts Conservatorium - Rens Machielse, directeur HKU Muziek en Technologie - Linda Scheeres, studieleider en plv directeur HKU UC - Jeroen van Iterson, studieleider en plv directeur HKU M&T	<i>Kennismaking MT en vaststellen agenda</i> - strategisch beleid, visie, missie - ontwikkelingen in en relatie met werkveld - marktpositie / positionering & profilering - internationale oriëntatie - visie op toegepast onderzoek - lectoraat & kenniskring - personeelsbeleid / scholing - hbo-niveau / onderwijsrendement - kwaliteitszorg / kwaliteitsdocumenten
10.30 – 10.45	K210	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg - bestudering documenten ter inzage

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
10.45 – 12.00	K210	Docenten <ul style="list-style-type: none"> - Hans Leeuw, M&T, docent klankontwerp, kerndocent systeemontwerp voor muziek en geluid - Sander Huiberts, M&T, studieleider, kerndocent sonic interaction design - Ferdinand Boland, M&T, studieleider, kerndocent compositie, portefeuillehouder internationalisering - Tet Koffeman, UC, studieleider Musician 3.0 en docent - Annemarie Maas, UC, kerndocent Jazz & Pop en hoofdvakdocent Jazz & Pop zang - Bart Soeters, UC, kerndocent Musician 3.0 en Jazz & Pop en vz Opleidingscommissie - Cécile Rongen, UC, kerndocent educatie en docent methodiek klarinet - Karin van der Poel, UC, hoofdvakdocent klassiek zang 	Samenhangende onderwijsleeromgeving: <ul style="list-style-type: none"> - inhoud, vormgeving, ontwikkelingen, eigenheid en samenhang programma (karakteristieken) - relatie met / input van werkveld - praktijkcomponenten / stage - internationale component - onderzoekslijn - interactie onderzoek en onderwijs - aansluiting instromers - studieloopbaanbegeleiding / studeerbaarheid, studielast - professionele ruimte / scholing - werkdruk - invloed op / betrokkenheid bij het programma - betrokkenheid docenten en het werkveld - toetsbeleid / toetsen en beoordelen - borging niveau
12.00 - 12.30	K210	Lunch auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage
12.30 – 13.30	K210	Open spreekuur Materiaalinzage Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen/lessituaties	<ul style="list-style-type: none"> - bestudering documenten ter inzage - verificatie opleidingsspecifieke voorzieningen - bezoek specifieke lessituaties/bijwonen van lessen o.i.d.
13.30 - 14.15	K210	Examencommissie <ul style="list-style-type: none"> - Arnoud Heerings, vz subcommissie UC - Erzsi Ladage, UC - Albert Zuijderduin, UC - Gerard van Wolferen, vz subcommissie M&T - Alex Geurink, M&T 	<ul style="list-style-type: none"> - bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen
14.15 – 14.45	K210	Kwaliteitszorg (30 minuten) <ul style="list-style-type: none"> - Jeroen Koster, onderwijskundige UC - Liza Hendriks, onderwijskundige UC - Hanke Leeuw, onderwijskundige M&T - Claudia van den Hoeven, tutor (met kwaliteitszorgtaken) 	<ul style="list-style-type: none"> - kwaliteitszorg
14.45 – 15.00	K210	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage
15.00 – 15.45	K210	Studenten M&T <ul style="list-style-type: none"> - Tjeerd Nijhof, derdejaars student Composition for Media - Matties Grooten, vierdejaars student Composition for Media - Steven Loeffen, tweedejaars student Composition for Media en student-lid CMR UC: <ul style="list-style-type: none"> - Linda Vink, derdejaars student Klassiek zang - Elisabeth Vermeulen, vierdejaars student Musician 3.0 - Emiel Bothenius Lohman, derdejaars student Jazz&Pop piano en lid Opleidingscommissie - Pim ten Have, vierdejaars student Musician 3.0 en lid Opleidingscommissie (functiebeperking) 	Studenten: <ul style="list-style-type: none"> - aansluiting vooropleiding / toelating - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studielast - studiebegeleiding (incl. buitenschoolse component / stages) - kwaliteit docenten - informatievoorziening - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - afstuderen Opleidingscommissie: <ul style="list-style-type: none"> - interactie met het management - rol bij de interne kwaliteitszorg - mate van betrokkenheid in het besluitvormingsproces

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
15.45 – 16.00	K210	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues
16.00 - 16.45	K210	Alumni / Werkveldvertegenwoordiging M&T: <ul style="list-style-type: none"> - Lotte Sterk - alumna - Robert Beld - alumnus - Erik van der Ven - alumnus UC: <ul style="list-style-type: none"> - Idske Bakker, lid werkveldcommissie UC en zakelijk leider van Insomnio (alumna Harp jaren '90) - Alexander Buskermolen, alumnus klassiek piano, pianist en cultureel ondernemer. - Els van der Weij, alumna klassiek saxofoon - Peter Tra, programmeur Tivoli Vredenburg en lid werkveldcommissie - Jeffrey Noordijk, alumnus Musician 3.0 	<u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding <u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u> <ul style="list-style-type: none"> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - betrokkenheid kwaliteitszorg - gerealiseerd niveau
16.45 - 17.00	K210	Pending issues <i>(alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar)</i>	- (indien van toepassing)
17.00 - 18.00	K210	Intern overleg auditpanel	- bepaling voorlopige beoordeling
18.00	K210	Terugkoppeling (openbaar)	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijd opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding en haar verschillende afstudeervarianten.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Voorafgaand aan de audit woonde het auditteam diverse eindexamens bij van studenten van UC en M&T en daarop volgende beraadslagingen van de examencommissies.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 10 of 11 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en 5 standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en 5 standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding
- Opleidingsprofiel Muziek
- HKU UC Competentieprofiel Musician 3.0 (september 2012)
- Schematisch programmaoverzicht.
- Modulebeschrijvingen voor jaar 1 tot en met 4 voor alle afstudeerrichtingen, met vermelding van
 - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur, betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de afgestudeerden van de laatste twee jaar
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken/c.q. het volgende palet van eindwerken bekeken ¹¹:

Aantal	Studentnummer	Variant	afstudeerjaar
1	2112658	Composition for the Media	2014-2015
2	2081751	Piano klassiek	2014-2015
3	2116558	Musician 3.0	2014-2015
4	2112679	Trompet, Jazz & pop	2014-2015
5	2122891	Composition and Music Production	2015-2016
6	2110712	Music Design for games and interaction	2015-2016
7	2122441	Composition Electronic Music	2015-2016
8	2120622	Composition and Music Production	2015-2016
9	3005095	Altviool, klassiek	2015-2016
10	2121757	Altviool, klassiek	2015-2016
11	2123036	Clavecimbel, Oude Muziek	2015-2016
12	2121548	Zang, Jazz & pop	2015-2016
13	2123839	Drums, Jazz & pop	2015-2016
14	2121641	Musician 3.0	2015-2016
15	2122320	Compositie	2015-2016

¹¹ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Expertise	Auditing en kwaliteitszorg	Onderwijs en toetsing	Werkveld	Vakinhoud	Internationaal	Studentzaken
Panelleden						
voorzitter Drs. W.G. van Raaijen	x	x			x	
deskundige W. Henderickx		x	x	x	x	
deskundige N. Mulder			x	x	x	
deskundige P.L. Perquin	x	x	x	x	x	
studentlid J.E.R.A. van Oerle						x
secretaris G.C. Versluis	x	x				

Korte functiebeschrijvingen
De heer Van Raaijen is partner bij Hobéon en veelvuldig betrokken geweest bij audits, waaronder accreditatieaudits in het domein van het kunstvakonderwijs.
De heer Henderickx is componist van kamermuziek, orkestwerken en opera en doceert compositie aan de Conservatoria van Antwerpen en Amsterdam.
Mevrouw Mulder is internationaal actief als componist en musicus, van zowel gecomponeerde als geïmproviseerde muziek.
De heer Perquin is manager, componist en producer van hedendaagse popmuziek en nationaal en internationaal zeer actief; tevens is hij voorzitter van BAM!, de beroepsvereniging voor auteur-muzikanten en bestuurslid van Buma/Stemra.
De heer Van Oerle rondde in 2015 zijn bachelor Docent Muziek af en studeert thans Master of Music bij Fontys Tilburg.
Mevrouw Versluis is NVAO gecertificeerd secretaris d.d. november 2010

Op 21 maart 2016 en aanvullend op 23 mei 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleiding Muziek, van HKU, onder nummer 004549.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl